

Metodika nastave likovne kulture: Upravljanje emocijama pomoću stvaralačkog procesa

Dobronić, Tia

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:215:177409>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI
NASTAVNIČKI ODSJEK
DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

DIPLOMSKI RAD

UPRAVLJANJE EMOCIJAMA POMOĆU STVARALAČKOG PROCESA

Tia Dobronić

Mentorica: doc. mr. art. Sonja Vuk

Suradnica: as. Ida Loher

Zagreb, srpanj 2020.

SADRŽAJ

1. Sažetak.....	4
1.1. Summary.....	4

TEORIJSKI DIO

2. Uvod.....	5
3. Emocije.....	6
3.1. Emocionalni um i emocionalna inteligencija.....	7
3.2. Emocije i motivacija.....	8
3.3. Pozitivna psihologija.....	9
4. Emocionalna inteligencija u razredu.....	10
4.1. Regulacija i socijalizacija.....	10
4.2. Emocije i učenje.....	11
5. Utjecaj boje na emocije.....	12
5.1. Psihološko djelovanje boja.....	12
5.2. Kromoterapija.....	13
5.3. Razvijanje emocija u nastavi predmeta Likovna kultura.....	14

EMPIRIJSKI DIO

1. Ciljana skupina.....	14
2. Ciljevi istraživanja.....	15
3. Metode istraživanja i instrumenti istraživanja.....	15
4. Tijek istraživanja.....	15

4.1. Opis i razrada istraživanja.....	16
5. Rezultati i zapažanja tijekom istraživanja.....	16
5.1. Peti razred.....	16
5.2. Šesti razred.....	26
5.3. Osmi razred.....	35
5.4. Analiza rezultata.....	45
5.5. Rasprava o rezultatima istraživanja.....	51
6. Zaključak.....	52
7. Popis literature.....	54
7.1. Popis izvora iz časopisa.....	53
7.2. Popis internetskih izvora.....	53
8. Prilozi.....	55
8.1. Osmosmjernica s emocijama za učenike.....	55
8.2. Listić s pitanjima za učenike.....	56
8.3. Pisana priprema 1.....	58
8.4. Pisana priprema 2.....	71
8.5. Pisana priprema 3.....	83
8.6. Radovi učenika petoga razreda.....	95
8.7. Radovi učenika šestoga razreda.....	97
8.8. Radovi učenika osmoga razreda.....	99

Sažetak

Ovo diplomsko istraživanje bavilo se načinima na koje boja utječe na emocije učenika osnovnoškolske dobi. Proučavanje psihološkog značenja boje dovelo je do razumijevanja odabira određenih boja u slikanju odabranih tema. Istražilo se kako određene boje utječu na učenike i zašto su neki učenici slikali npr. plavom bojom kako bi prikazali mirnu, ugodnu atmosferu dok su drugi slikali plavom kako bi naglasili tugu ili hladnoću. Ovom kvalitativnom istraživanju cilj je bio objasniti i povezati odnose među različitim osobnostima učenika unutar jednog razreda te generacijskih razlika s psihološkim značenjem boje. Istraživanje je provedeno u petom, šestom i osmom razredu osnovne škole u trajanju od šest nastavnih sati za vrijeme nastave likovne kulture. Istraživačka pitanja na koja se odgovorilo rezultatima istraživanja su sljedeća:

Iz kojeg su razloga učenici odabrali određenu boju za prikazivanje zadanog motiva i teme?

Kako se psihološko stanje učenika može povezati s izborom boja na slici?

Rezultati istraživanja objasnili su na koji način funkcionira povezanost boja i emocija. Pojasnili su iz kojeg razloga boje imaju toliki utjecaj na raspoloženje te zašto učenici instinktivno biraju boje kojima bi se izrazili u likovnom radu. Istraživanje je olakšalo razumijevanje individualnih učeničkih radova i stvorilo uvid u emotivno stanje učenika te bolju podlogu za daljnji napredak. Dobiveni rezultati istraživanja ukazuju na to da učenici imaju raznovrsne, subjektivne poglede na boje i povezuju ih s emocijama potaknuti individualnim iskustvima. Kako bi se shvatio odabir jednog učenika da sebe prikaže plavom bojom i drugog učenika da sebe prikaže crvenom bojom, trebaju se proučiti njihova emocionalna iskustva koja su stvorila asocijacije na te boje.

Ključne riječi: emocije, emocionalna inteligencija, psihologija boja.

Summary

This study examined the way the color affects the emotions of elementary school students. Through researching the psychological meaning of color we reached the understanding of why one chooses to pick a specific color to express a certain theme. The study looked into

how and why certain colors affect students. It examined the cause for one student to pick, for example, the color blue to express a calm, comfortable mood, whilst the other student used it to emphasize the feeling of sadness or coldness. The goal of this qualitative study was to explain and link the relations between various student personalities within one grade and the generational differences with the psychological meaning of color. It was carried out in the fifth, sixth and eighth grade of elementary school and executed in six hours during the Fine Arts class. The research questions examined by the study are as follows:

Why do students pick a specific color in representing the given theme and motif?

How is the psychological state of the student linked with his color preferences?

The results of this study explained the relationship between colors and emotions. It clarifies the reason behind colors having such big influence on the mood, and also why students instinctively choose the colors in which they express themselves. This study eased up the understanding of individual student works and it gave the insight in the emotional state of a student as well as a better base for further improvement. The results of this study show that the students have various, subjective views on colors and they link them with emotions through individual experience. To understand the choice for one student to express himself with the color blue and the other one with the color red, one has to fully study their emotional experiences which created associations for those colors.

Keywords: emotions, emotional intelligence, color psychology.

Teorijski dio

2. Uvod

Sve su emocije impulsi koji nas navode na djelovanje, trenutačni planovi za suočavanje sa životnim izazovima. To su prirodne reakcije koje nadalje oblikuju i naše životno iskustvo i kulturu. Čovjek ima dva uma, jedan koji misli i drugi koji osjeća. Način shvaćanja kojega smo obično svjesni jest naš racionalni um. Emocionalni um je onaj impulzivan i snažan, ponekad i

nelogičan.¹ Asocijativan je, što znači da elemente koji simboliziraju određenu realnost ili pokreću uspomenu na nju smatra identičnima toj realnosti. Upravo se zbog toga cjelokupna umjetnost – slike, romani, filmovi, pjesme itd. – obraća izravno emocionalnom umu.² Na koji način emocije pomažu djeci u likovnom izražavanju? Emocije su višedimenzionalne jer postoje kao subjektivni, biološki, svrhoviti i socijalni fenomeni. Povezane su s motivacijom jer daju energiju i usmjeravaju ponašanje. One neprestano očitavaju koliko se dobro odvija osobna prilagodba. Sposobnost reguliranja naših emocija raste s iskustvom, a razina do koje nas emocije dobro služe ovisi o tome koliko smo sposobni samoregulirati naše emocije.³ Čovjek s razvijenom emocionalnom inteligencijom uočava emocije, pristupa im i priziva ih kako bi one pomogle mišljenju, razumijevanju emocija i emocionalnih značenja. Regulira ih kako bi osigurao bolje emocije i bolje mišljenje. Uporaba emocionalno obogaćenih informacija važan je aspekt onoga što se podrazumijeva svakim određenjem inteligencije.⁴ Djeca koja su proživjela neku traumu mogu iskazivati manjkavosti u sposobnosti reprezentacije vlastitoga emocionalnog iskustva, što može negativno utjecati na njihovu socijalnu kompetenciju i samopouzdanje. Djeca za koju se procijeni da su posebice socijalno kompetentna i samopouzdana služe se sposobnostima emocionalne kompetencije za samoregulaciju. Takva djeca upravljaju svojim postupcima, mislima i osjećajima na fleksibilan način.⁵ Emocije proizlaze iz važnih životnih događaja i procjene njihova značenja za dobrobit pojedinca. One uglavnom utječu na ponašanje čovjeka i usmjeravaju specifičan tijek djelovanja. Raspoloženja, s druge strane, proistječu iz procesa koji su nedovoljno definirani i često nepoznati. Uglavnom utječu na kogniciju i usmjeravaju misli pojedinca. Emocije se pojavljuju nakon kratkotrajnih događaja i traju nekoliko sekundi ili minuta, dok raspoloženja proizlaze iz mentalnih događaja koji traju satima ili čak danima. Raspoloženje postoji kao pozitivno ili negativno afektivno stanje.⁶ Emocije i reakcije na podražaje iz okoline značajno se razlikuju od osobe do osobe i različito utječu na pristup učenju i stvaranju. Čovjek uz pomoć emocija povezuje boju s raznim događajima. Iako je korištenje simbolike boje u tumačenju čovjekove osobnosti problematično, boja se još uvijek uspješno

¹ Goleman D. (2010). *Emocionalna inteligencija*, (6-9 str.), Zagreb: Mozaik knjiga.

² Goleman D. (2010). *Emocionalna inteligencija*, (304 str.), Zagreb: Mozaik knjiga.

³ Reeve J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*, (304 str.), Jastrebarsko: Naklada Slap.

⁴ Salovey P, Sluyter D. J. (1999). *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*, (43 str.), Zagreb: Educa, d.o.o.

⁵ Salovey P, Sluyter D. J. (1999). *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*, (88 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

⁶ Reeve J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*, (324 str.), Jastrebarsko: Naklada Slap.

pojavljuje kao ishodište i osnova određenih testova kako bi se lakše stiglo do što potpunijeg razumijevanja čovjeka i njegovog ponašanja.⁷

3. Emocije

Emocije su biološke reakcije jer mobiliziraju energiju kako bismo pripremili tijelo na prilagođavanje bilo kojoj situaciji. One su subjektivne jer kod ljudi stvaraju stanja npr. radosti ili ljutnje. Emocije su i socijalni fenomen. Pri doživljavanju emocije, šaljemo prepoznatljive facijalne, tjelesne i glasovne signale koji govore drugima o vrsti i jačini naših emocija. Emocije imaju svrhu i to se može objasniti na primjeru ljutnje pri kojoj se stvara motivacijska želja da se učini nešto što se inače ne bi učinilo. Emocija je psihološki konstrukt koji ujedinjuje i koordinira ova četiri aspekta doživljavanja u usklađen obrazac. Usklađuje osjećaje, pobuđenost, svrhovite i izražajne komponente u skladnu reakciju na važan događaj iz okoline.⁸ Najdublje emocije u čovjeku, njegove strasti i žudnje, temeljni su vodiči i ljudi svoje postojanje uvelike duguju njihovoj snazi u međuljudskim odnosima. Dije se na primarne emocije (strah, ljutnja, tuga, gađenje, iznenađenje i veselje), sekundarne i socijalne emocije (nelagoda, sramežljivost, ljubomora, stid, krivica i ponos) te pozadinske emocije (skriveno neverbalne emocije).⁹

3.1. Emocionalni um i emocionalna inteligencija

Emocionalni i racionalni um najčešće rade usklađeno. U uobičajenim okolnostima između obaju postoji ravnoteža. Emocije se javljaju i daju podatke potrebne za rad racionalnog uma, dok racionalni um pročišćuje i ponekad zaustavlja pojedine emocije. Ako čovjek nije sposoban razmišljati o sebi, ne može se služiti emocionalno opisnim rječnikom da bi drugima priopćio svoje osjećaje, niti bi se mogao poslužiti vlastitim emocionalnim iskustvom kao vodičem u razumijevanju tuđih emocija. Emocije su neophodne mislima, a misli emocijama. Ako su emocije intenzivnije, emocionalni um postaje dominantniji. Mozak se koristi metodom da emocionalna sjećanja utisne osobitom snagom. Isti sustavi uzbunjivanja koji pripremaju tijelo za reagiranje na situaciju opasnu po život, emocionalne događaje urezuju u pamćenje uz obilje živopisnih pojedinosti.¹⁰ Integracija spoznaje i emocije igra važnu ulogu u obrazovanju.

⁷ Trstenjak A. (1978). *Čovek i boje*. Beograd: Nolit.

⁸ Reeve J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*, (301 str.), Jastrebarsko: Naklada Slap.

⁹ Chabot D., Chabot M. (2009). *Emocionalna pedagogija*, (50 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

¹⁰ Goleman D. (2010). *Emocionalna inteligencija*, (3-13 str.), Zagreb: Mozaik knjiga.

Promišljanje koje uzima u obzir emocije dio je onoga što nazivamo emocionalnom inteligencijom. To je sposobnost uočavanja emocija, prizivanja i pristupanja emocijama kao pomoći mišljenju, sposobnost razumijevanja emocija i emocionalnih spoznaja te promišljena regulacija emocija u svrhu emocionalnog i intelektualnog razvitka. Emocionalna umijeća počinju u roditeljskom domu, dobrim suodnosom roditelja i djece. Roditelji pomažu djeci prepoznati emocije, cijeliti vlastite emocije i povezivati ih s društvenim situacijama, ali ne postoji uvijek ravnopravnost glede prigoda koje se ljudima pružaju za učenje emocionalnih umijeća. Neko dijete može primiti pogrešnu pouku o emocijama jer roditelji npr. izbjegavaju emocije. Posljedica toga je da dijete možda razvije poremećaje u kojima se otuđi od svojih emocija ili ih pogrešno razumije. Pojedinaac se optimalno samoregulira kad ima bogat i raznovrstan emocionalni život i kad se susreće s neizbježnim izazovima života koje rješava uz široko polje djelotvornih strategija. Zato je važno da dijete ima mogućnost razvijanja emocionalne inteligencije iz drugih izvora / utjecaja. Ponekad to može biti pomoć psihoterapeuta koji je osposobljen za empatijsko slušanje, refleksiju emocija i potragu za izgubljenim emocijama. Učitelji i nastavnici imaju ulogu važnoga i mudrog uzora odrasle osobe, čime doprinose razvoju emocionalne inteligencije kod djece.¹¹

3.2. Emocije i motivacija

Emocije daju energiju i usmjeravaju ponašanje. Služe kao neprestano nazočni sustav za očitavanje koji pokazuje koliko se dobro odvija osobna prilagodba. Kad je osoba deprivirana od zraka stvara se jaka emocionalna reakcija straha i užasa. Upravo ta emocija strave osigurava motivaciju za djelovanje. Ako se ukloni emocija, uklonila se i motivacija. Pozitivne emocije odražavaju uključenost i zadovoljenje ljudskih motivacijskih stanja kao i uspješnu prilagodbu na okolnosti s kojima se suočavaju. Negativne emocije odražavaju neuspješnu prilagodbu te zanemarivanje i nezadovoljenje motivacijskih stanja.¹² Motivacija koristi prilagodbi na stalno promjenjive okolnosti. Motivacijska stanja kao što su glad ili stres omogućavaju pojedincu ključna sredstva za uspješno nošenje s neizbježnim životnim zahtjevima. Ljudi koji se osjećaju bespomoćnima u postizanju kontrole nad svojom sudbinom češće odustaju kada su suočeni s nekim izazovom. Kontrola od strane drugih slabi sposobnost osobe da sama sebe motivira. S

¹¹ Salovey P, Sluyter D. J. (1999). *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*, (39 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

¹² Reeve J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*, (304 str.), Jastrebarsko: Naklada Slap.

druge strane, ljudi s kvalitetnom motivacijom dobro se prilagođavaju i napreduju. Ključna karakteristika motivacije jest njena količina ili razina intenziteta. Ona varira od nikakve do male, preko umjerene količine do visoke i iznimno velike količine. Skretanje pažnje na vrstu motivacije neke osobe važno je zato što neke vrste motivacije rezultiraju kvalitetnijim iskustvima, povoljnijim rezultatima i psihološki zdravijim ishodima nego druge vrste. Učenici koji uče zbog intrinzične motivacije (zbog interesa i znatiželje) kreativniji su i pokazuju pozitivnije emocije nego učenici koji su ekstrinzično motivirani (nagradama ili postavljenim rokovima). Emocije pokazuju da motivi ne variraju samo u intenzitetu, već i u vrsti. Osoba koja je ljuta ponaša se drugačije od osobe koja je uplašena. Obje su visoko motivirane, ali važno pitanje koje također treba uzeti u obzir jest kojom vrstom emocije su motivirane.¹³ Pozitivne učeničke emocije povezane su s različitim motivacijskim procesima kao što je to veće ulaganje truda, samoregulacija i dublje kognitivno procesiranje. Radi toga dolazi do rjeđeg pojavljivanja misli irelevantnih za zadatak. Emocije su neodvojive od učenja i motivacije i usko su povezane s kontekstom razrednih interakcija. Emocije, kognicija i motivacija povezani su u složen sustav regulacije između nastavnika i učenika unutar afektivnoga razrednog konteksta. Pozitivne interakcije doprinose stvaranju razredne klime koja je obilježena povjerenjem i poticanjem učenika na veći angažman pri učenju.¹⁴

3.3. Pozitivna psihologija

Pozitivna psihologija nastoji ljude učiniti snažnijima i produktivnijima. Najviše pozornosti posvećuje proaktivnoj izgradnji kompetencija, potencijala i „snaga“ pojedinca. Ljudi trebaju imati neke „jake“ strane poput nade, optimizma, vještine, ustrajnosti, intrinzične motivacije i kapaciteta za postizanje optimalnog iskustva. Izgradnja jakih strana unaprjeđuje osobni rast i razvoj i onemogućava da se bolesti poput depresije i suicidalnosti ukorijene u ličnost pojedinca. Optimizam se može shvatiti kao pozitivan stav odnosno dobro raspoloženje povezano s onim što osoba očekuje da će se dogoditi u bliskoj i daljnjoj budućnosti. Može se shvatiti i kao zavaravanje samoga sebe, što može donijeti više štete nego koristi. S druge strane,

¹³ Reeve J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*, (10-14 str.), Jastrebarsko: Naklada Slap.

¹⁴ Burić, I. (2008). Uloga emocija u obrazovnom kontekstu – teorija kontrole i vrijednosti. *Suvremena psihologija*, Vol 11 (No. 1): 77-92.

optimistične osobe osjećaju se psihički i tjelesno zdravije, u većoj se mjeri ponašaju na načine koji promiču zdravlje, ustrajni su i učinkovitiji u rješavanju problema i popularniji su u društvu. Optimizam daje ljudima osjećaj nade da njihova budućnost zaista može biti bolja i motivira ih na to, kao u slučajevima povećanja školskog postignuća, unaprjeđenja zdravlja i razvijanja interpersonalnih odnosa. Stvaranje smisla je aktivan proces kroz koji ljudi interpretiraju događaje u svojim životima, pronalaze neke dobrobiti u tim događajima i otkrivaju značajnost i važnost onoga što im se događa. S motivacijskog stajališta, smisao života (kao primjer druge osobne snage) proizlazi iz tri potrebe. Prva od njih je svrha. Povezivanje određene aktivnosti s budućim ciljem učinkovito pridaje toj aktivnosti osjećaj svrhe koju inače ne bi imala. Druga potreba je potreba za vrijednostima. Vrijednosti određuju što je dobro i ispravno. Treća potreba je potreba za učinkovitošću. Važno je imati osjećaj osobne kontrole ili kompetentnosti jer on omogućava uvjerenje da je ono što se radi važno. Ove tri potrebe zajednički donose osjećaj smisla u životu.¹⁵

4. Emocionalna inteligencija u razredu

Važna emocionalna sposobnost jest sposobnost čitanja tuđih emocija i djelovanja na način koji nadalje oblikuje te emocije. Ako pojedinac ima sposobnost upravljanja tuđim emocijama, sposoban je održavati veze. Za iskazivanje međuljudskih sposobnosti djeca najprije moraju doseći razinu samokontrole. Usklađivanje s drugima zahtijeva smirenost u vlastitoj ličnosti.¹⁶ Način na koji djeca izražavaju emocije i kakve regulacijske sposobnosti posjeduju povezan je s njihovim društvenim funkcioniranjem u roditeljskom domu, vrtiću i školi. Emocije su proizvod i proces društvenih interakcija.

4.1. Regulacija i socijalizacija

Kroz individualne razlike između tipičnih emocija djece i njihovih sposobnosti regulacije emocija i ponašanja vidi se kvaliteta djetetovog socijalnog funkcioniranja u školi i roditeljskom domu. Tri važna tipa regulacijskih procesa za kvalitetu društvenog funkcioniranja uključuju regulaciju emocija, regulaciju konteksta i regulaciju emocijama poticanog ponašanja.¹⁷ Uz individualna obilježja djece, postupci i ponašanja društvenih čimbenika (osobito roditelja)

¹⁵ Reeve J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*, (442-443 str.), Jastrebarsko: Naklada Slap.

¹⁶ Goleman D. (2010). *Emocionalna inteligencija*, (116 str.), Zagreb: Mozaik knjiga.

¹⁷ Salovey P, Sluyter D. J. (1999). *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*, (177 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

povezani su sa socio-emocionalnim reagiranjem djece. Obitelj je prvotni kontekst u kojem se razvijaju djetetove emocionalne kompetencije. Roditeljski utjecaji mogu se podijeliti na posredne i neposredne utjecaje. Neposredni socijalizirajući utjecaji namjerni su roditeljski pokušaji da utječu na emocionalno ponašanje djece ili ga poboljšaju (roditelj u ulozi poučavatelja ili organizatora). Posrednim socijalizirajućim utjecajima roditelji ne pokušavaju namjerno promijeniti emocionalno ponašanje djeteta. Smatra se da to što djeca vide kad promatraju načine na koje roditelji izražavaju emocije predstavlja posredan utjecaj. Roditelji pri izražavanju emocije najčešće ne pokušavaju utjecati na emocionalni razvitak djeteta. Njihovi postupci povezani s emocijama utječu i na stupanj u kojem djeca izražavaju vlastite emocije te na njihovu sposobnost da na primjerene načine reguliraju emocije i emocijama potaknuto ponašanje. Obiteljska emocionalna izražajnost povezana je s djetetovim društveno-emocionalnim kompetencijama. Izražavanje negativnih emocija u roditeljskom domu poklapa se s posrednim emocionalnim reagiranjem djeteta na tuđe nevolje (npr. suosjećanje) te sa sposobnošću jasnog pokazivanja emocija. Djeca čije majke restriktivno reagiraju na iskaze njihovih negativnih emocija postaju sklona fiziološkom stresu u suočavanju s tuđim negativnim emocijama, ali im je zabranjeno da ih to dirne. To utječe na djetetovo društveno funkcioniranje. Djeca koja su sklona intenzivnim negativnim emocijama i djeca koja ne znaju regulirati emocije najčešće izazivaju negativne reakcije vršnjaka, odgajatelja i nastavnika, što može umanjiti simpatije drugih ljudi za njih i pogoršati okružje za učenje pozitivnih društvenih umijeća. Ako dijete ne nauči upravljati doživljajem i izražavanjem emocija, prijeti mu opasnost od raznih društvenih i emocionalnih problema.¹⁸

4.2. Emocije i učenje

Svaki emocionalno obojen događaj jače je usječen u deklarativno pamćenje, ali emocije ne pojačavaju pamćenje u svim situacijama. Emocije mogu imati pojačavajući ili smanjujući utjecaj na pamćenje i učenje te snažno utječu na percepciju, prosudbu i ponašanje. Od svih temeljnih emocija (strah, ljutnja, tuga, gađenje/prijezir, iznenađenje i veselje) samo je jedna doista pozitivna, dok druge, negativne emocije, ometaju proces učenja i odgovorne su za mnoge teškoće povezane s učenjem. Ako se učenicima ne pruži emocionalna podrška kako bi se nosili

¹⁸ Salovey P, Sluyter D. J. (1999). *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*, (197-206 str.). Zagreb: Educa, d.o.o.

sa školskim obavezama i ispitima, negativne emocije će ostaviti trag u mozgu i djelovati na njihove intelektualne, socijalne i tehničke kapacitete.¹⁹ Učitelj mora biti sposoban pobuditi u učeniku emocije koje povoljno djeluju na učenje i pomažu mu da bolje osjeti ono što uči. Proces učenja važnije je usmjeriti na razvoj osjećaja kompetencije nego na samo traženje točnog rješenja. Takav pristup dovodi do pozitivnih učinaka na učenje, školski uspjeh, kreativnost i ustrajnost u školi. Osjećaj kompetencije izravno je povezan s emocijama. Što se bolje učenik osjeća, tim više cijeni vlastito postignuće bez obzira kakvo ono bilo.²⁰

5. Utjecaj boje na emocije

Boje mogu utjecati na tijelo, izazvati različita raspoloženja i emocionalna stanja. Korištenje različitih boja otkriva emocionalni život djeteta. Učenici su u procesu obrazovanja suočeni s pozitivnim i negativnim emocijama. Kroz njihov odabir boja može se povući paralela s načinom na koji percipiraju te emocije. Djetetovo izražavanje kroz boje i stav prema određenim bojama mijenja se i unaprjeđuje kroz njegov rast i razvoj. Svaka boja može izazvati specifično emocionalno stanje, ali emocije nisu generalizirane određenom bojom jer su iskustva potpuno subjektivna od čovjeka do čovjeka. Djeca češće povezuju pozitivne emocije sa svijetlim, toplim bojama, a negativne s hladnim i tamnim bojama. Crvena boja može se naći u oba slučaja. Od velike je važnosti uzeti u obzir životna iskustva djeteta pri asociranju boja s pojedinim emocijama.²¹

5.1. Psihološko djelovanje boja

Vizualna opažanja boja u stalnoj su interakciji sa svim drugim opažanjima. U toj interakciji potrebno je tražiti osnovu za raznovrsna psihološka djelovanja na čovjeka. Pojedinaac uz pomoć emocije povezuje boju s raznim doživljajima u nove doživljaje i nove poglede na boju. Specifični osjećaj boje povezuje se s opažanjem prostora i kretanja odnosno s doživljajima boja iz prirode. Pogled na brdoviti predio otkriva da su najbliže boje najtamnije te što se više osoba udaljava, svaka silueta postaje nejasna, blijeda, prelazi u svijetlo plavetnilo brda i neba. Iz tog razloga ljudi u prostor uklapaju svijetle boje koje šire prostor, a ne tamnije boje koje ga sužavaju.

¹⁹ Chabot D., Chabot M. (2009). *Emocionalna pedagogija*, (52 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

²⁰ Chabot D., Chabot M. (2009). *Emocionalna pedagogija*, (139-142 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

²¹ Duh M., Kolar R. (2014) Percepcija temeljnih emocija i boja učenika četvrtog razreda osnovne škole. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, Vol 16 (No. 3): 643-675.

Ljudi koji se nalaze u zelenoplavom prostoru osjećati će temperaturu za nekoliko stupnjeva niže nego u narančasto obojenom prostoru iako je temperatura u oba prostora ista. Svaka stvar ima vlastitu prirodnu boju. Što se više odstupa od te prirode, stvara se osjećaj neugode i time djeluje loše na pojedinca. Anton Trstenjak u svojem djelu *Čovek i boje* psihološke karakteristike boja označuje na ovaj način:

*Crvena je boja vatre i krvi, izraz života i snage. Nerazdvojno je vezana sa strašću, vrućinom i borbom. Plava je boja dubokog leda, ona se povezuje s hladnom daljinom prostora i njegovom beskonačnošću. Zato plavo utječe na razum a crveno na čula. Žuta je boja sunca, izraz sjaja i živahnosti. Narančasta u sebi ujedinjuje snagu crvene i živahnost žute boje. Zelena je boja prirode pa znači veselje i mir. Ona je simbolička boja nade. Za ljubičastu boju vežu se sjaj i dostojanstvo. Kao i zelena boja, djeluje umirujuće.*²²

5.2. Kromoterapija

Neke od drevnih kultura prakticirale su kromoterapiju. Koristile su boju u svrhu liječenja. Psihologinja Jasna P. Subašić objašnjava karakteristike boja u svrhu kromoterapije:

Crvena boja može potaknuti snažne fizičke i emocionalne reakcije. Ona stimulira tijelo i duh, poboljšava cirkulaciju i zaokuplja pažnju. Gledanje u crvenu boju može povećati broj otkucaja srca i ubrzati disanje. Zato se smatra bojom koja izaziva uzbuđenje. Žuta je najteža boja za ljudsko oko tako da je zabilježeno da previše žute boje može uzrokovati mučninu, glavobolju i anksioznost. S druge strane, izloženost žutoj boji može potaknuti mentalne aktivnosti i povećati energiju. Stimulira živce i pročišćava tijelo. Pomaže u koncentraciji pa se zato često koristi na bilježnicama. Smatra se veselom i optimističnom bojom. Plava boja umiruje pa se iz tog razloga za nju govori da je boja poslovnog svijeta. Za plavu boju se smatralo da ublažava bol, snižava puls i tjelesnu temperaturu. Zelena je popularna u bolnicama jer ima snažne veze s prirodom tako da stvara okruženje za zdravlje. Ona je najlakša boja za oči pa djeluje umirujuće. Držanje prozirnog zelenog papira preko materijala za čitanje poboljšava brzinu čitanja i razumijevanje pročitanog. Narančasta boja nema smirujući učinak iako je topla i energična. Snažno je povezana s ambicijama i novim fazama u životu. U terapiji bojama koristila se za

²² Trstenjak A. (1978). *Čovek i boje*, (210-214 str.) Beograd: Nolit.

liječenje pluća i povećanje razine energije kao i protoka krvi u mozak što rezultira povećanjem mentalnih aktivnosti. Ljubičasta boja potiče meditaciju i duboko razmišljanje. Povijesno je postala simbolom bogatstva i moći. (Subašić, 2019)²³

5.3. Razvijanje emocija u nastavi predmeta Likovna kultura

Proces učenja važnije je usmjeriti na razvoj osjećaja kompetencije (koji je izravno povezan s emocijama) nego na samo traženje točnog rješenja. Takav pristup dovodi do pozitivnih učinaka na učenje, školski uspjeh, kreativnost i ustrajnost u školi.²⁴ Nastava Likovne kulture pomaže u jednostavnijem iščitavanju emocija učenika i u razvijanju izražavanja učeničkih emocija. Ako se učenicima pruži sloboda u odabiru motiva koji će raditi na nastavnom satu može se ući u zanimljive razgovore i mogu se otkriti razlozi iza njihovih odabira. Nastavni sat likovne kulture omogućava ugodno okruženje za rad, počevši od stvaranja opuštene atmosfere u razredu, npr. kroz puštanje pozadinske glazbe. Svaki učenik ima potrebu osjetiti ugodu vezanu uz proces učenja. Nemogućnost doživljavanja te ugone neizostavno će ga natjerati na odustajanje, neuspjeh i napuštanje škole. Svaki uspjeh ili zadovoljstvo i sreća koju učenici dožive tijekom učenja umanjuje gubitak unutrašnjeg poriva za učenjem.²⁵ Stoga nastavni sati likovne kulture otvaraju brojne mogućnosti. Učenik koji svoje emocije (bile one pozitivne ili negativne) prenese u likovni rad i voljan je kasnije otvoriti se i objasniti razredu što stoji iza njegovog rada ima razvijenu emocionalnu inteligenciju pa se na taj način emocionalno otvara prema drugima, stvara bolje socijalne odnose i samim time stvara ugodu vezanu uz školu i učenje. Zadatak učitelja i nastavnika jest stvoriti ugodnu atmosferu u kojoj se učenici osjećaju sigurno i u kojoj se bez straha od osuđivanja mogu otvoriti svojim kolegama iz razreda. Uz konstantnu podršku, ohrabrenje i naglašavanje svakog uspjeha od strane učitelja i drugih učenika, oni učenici koji nisu navikli na izražavanje emocija, zadovoljstva i nezadovoljstva mogu se postupno opustiti pred drugima te s vremenom razviti emocionalnu inteligenciju koja im je potrebna za napredak u školi i učenju.

²³ Subašić P. J. (2019) *Psihologija boja: Kako boje utječu na raspoloženje, emocije i ponašanje*. <https://akos.ba/psihologija-boja-kako-boje-uticu-na-raspolozenje-emocije-i-ponasanje/> (posjećeno: 28. ožujka, 2020.)

²⁴ Chabot D., Chabot M. (2009). *Emocionalna pedagogija*, (140 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

²⁵ Chabot D., Chabot M. (2009). *Emocionalna pedagogija*, (149 str.) Zagreb: Educa, d.o.o.

Empirijski dio

1. Ciljana skupina

Ciljana skupina istraživanja su učenici petog, šestog i osmog razreda osnovne škole od jedanaeste do četrnaeste godine. Istraživanje je provedeno u sklopu redovne nastave Likovne kulture. U petom razredu sudjelovalo je petnaest učenika, u šestom šesnaest, a u osmom razredu trinaest učenika.

2. Ciljevi istraživanja

Problem iz kojeg je ovo istraživanje proizašlo jest različito objašnjenje istih boja kod pojedinih učenika. Istražilo se kako određene boje utječu na učenike i zašto te zbog čega neki učenici slikaju npr. plavom bojom kako bi prikazali mirnu, ugodnu atmosferu dok drugi slikaju plavom kako bi naglasili tugu ili hladnoću. Cilj istraživanja je objasniti i povezati odnose između psiholoških stanja učenika unutar jednog razreda i generacijskih razlika sa psihološkim značenjem boje. Istraživačka pitanja na koja su rezultati istraživanja odgovorili su sljedeća:

Zašto učenici biraju određenu boju za prikazivanje zadanog motiva i teme?

Kako se psihološko stanje učenika može povezati s izborom boja na slici?

3. Metode i instrumenti istraživanja

Kvalitativno istraživanje provedeno je u tri razreda odnosno kroz tri generacije. Istraživalo se objašnjenje učeničkih odabira boja. Fokusiralo se na razumijevanje i interpretaciju individualnih radova. Korišteni su sljedeći instrumenti istraživanja: listić s križaljkom (instinktivno su birali prve tri emocije koje vide u križaljci), reprodukcija raznobojne slike (birali su prve tri boje koje vide na slici), listić s pitanjima (odnosi se na odgovore iz križaljke i slike uz nekoliko pitanja o njihovom raspoloženju i asocijacijama na boje), likovni zadatak. Nakon likovnog zadatka koji je u svakom razredu isti (osim prilagodbe jednog detalja na radu koji je vezan uz nastavnu temu *Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boje*), listić s pitanjima se uspoređuje s krajnjim rezultatima te služi za analizu individualnog odabira boja koje učenici povezuju sa specifičnim emocijama.

4. Tijek istraživanja

4.1. Opis i razrada istraživanja

Istraživanje je provedeno u sklopu redovne nastave Likovne kulture u petom, šestom i osmom razredu osnovne škole u šest nastavnih sati. Sva tri razreda imala su isti likovni zadatak. Svi učenici su pred sobom imali križaljku na kojoj su ispisane emocije. Trebali su izdvojiti prve tri emocije koje su uočili u križaljci. Nakon toga iz rada prikazanog na prezentaciji odabrali su prve tri boje koje su uočili. Dobili su listić s pitanjima koja se odnose na njihov odabir iz križaljke i slike, ali i na raspoloženje i asocijacije koje vežu uz specifične boje. Nastavne teme obrađene su nakon listića s pitanjima. Nastavna tema petog razreda bila je *Čovjek izvana i iznutra (toplo-hladni kontrast)*. U šestom razredu učenici su obrađivali temu *Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boje*. U ovom slučaju trebali su u likovnom zadatku naslikati jedan detalj rada tonskom gradacijom. Osmi razred obradio je izbornu temu *Izražajnost boje*. Nastavne teme su ih, uz najavu likovnog zadatka u koju je bio uključen razgovor o emocijama, uvele u likovni zadatak. Trebali su naslikati jedan događaj iz njihovih života koji je izazvao jaku pozitivnu ili negativnu emociju. Učenici su imali potpunu slobodu u odabiru boja i motiva. Po završetku slikanja objasnili su svoje radove.

5. Rezultati i analiza rezultata

5.1. Peti razred

Učenicima je bila zadana križaljka emocija (prilog 1). Njihov zadatak bio je izdvojiti prve tri emocije koje su uočili. Pojedini učenici su odmah vidjeli i zaokružili emocije, dok je drugima trebalo malo više vremena. Nakon ispunjene križaljke (prilog 1) od njih se tražilo da zabilježe prve tri boje koje su uočili na slici (prilog 2) *Landscape at Callioure* Henrija Matissea (ovo djelo služi za uočavanje boja u sva tri razreda). Taj dio su odradili brže nego potragu za emocijama.

G	D	A	V	N	R	A	V	M	O	S	A	V	J	M	S
A	L	F	A	E	A	G	O	S	Ć	A	R	U	K	R	U
L	A	R	I	P	S	T	R	A	H	L	J	E	L	A	O
I	L	J	U	H	O	L	E	J	K	R	A	Z	B	Ć	S
Ž	U	S	T	V	I	P	L	J	E	P	I	Z	L	K	A
U	B	T	I	J	Đ	K	Č	E	S	L	A	H	U	M	E
Z	O	R	U	E	B	D	R	N	A	K	D	U	C	O	Ć
B	M	A	G	R	E	S	T	L	J	K	N	O	O	T	P
U	O	C	O	E	M	I	U	N	V	H	V	B	L	O	J
Đ	R	I	L	N	J	A	Č	G	U	Z	A	O	P	A	U
E	A	J	F	E	H	P	A	E	U	K	L	J	K	Č	Z
N	R	A	J	A	S	U	L	R	E	J	S	U	M	D	S
O	P	T	I	M	I	Z	A	M	L	J	I	T	B	T	A
S	I	G	U	R	N	O	S	T	Đ	Ž	B	V	K	Z	N
T	S	U	Z	N	E	M	I	R	E	N	O	S	T	E	A
S	R	A	M	E	Ž	L	J	I	V	O	S	T	U	P	I

Križaljka

Henry Matisse *Landscape at Callioure*

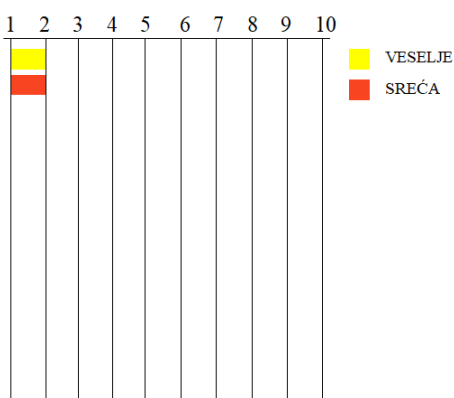
Prilog 1

Prilog 2

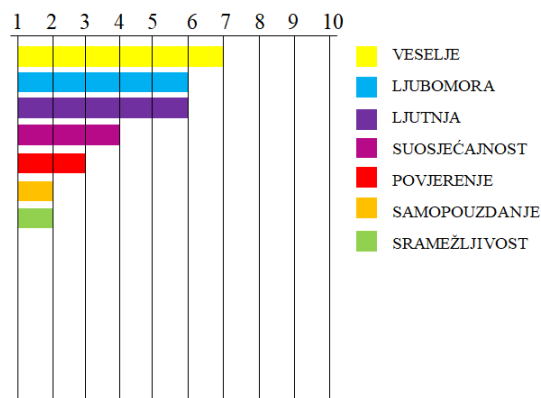
Od petnaest učenika petoga razreda dvanaest je odabralo više hladnih boja od toplih, dok su samo tri učenika uočila tople boje prije hladnih. U nastavku su izdvojene emocije učenika (prilog 3) koje su uočili u križaljci (prilog 1).

Prikaz emocija učenika koje se ponavljaju u križaljci

TOPLE BOJE/3 UČENIKA

HLADNE BOJE/12 UČENIKA

Prilog 3

Nakon uvodnih zadataka izvadili su listić s pitanjima koji se nalazio ispod klupa. Objašnjeno im je da se pitanja odnose na rješenja iz križaljke i slike te da se od njih traži da što preciznije

pročitaju pitanja i na njih odgovore promišljeno i iskreno. Učenici su listić rješavali duže nego što je predviđeno, ali s obzirom na to da njihovi odgovori služe analizi radova, to vrijeme im je dopušteno. Nakon toga uvelo ih se u nastavnu temu. Nastavna tema *Toplo-hladni kontrast* bila je u službi istraživanja pa je manje vremena utrošeno na objašnjavanje same teme, a više na predlaganje toplih i hladnih boja kao glavnih boja za slikanje. Učenici su znali razlikovati tople od hladnih boja pa su na stražnje strane listića s pitanjima dobili novi zadatak. Na prezentaciji se pojavljivala jedna po jedna boja. Njihov zadatak bio je napisati tri asocijacije koje vežu uz prikazanu boju. Ovaj zadatak osvijestio je asocijativnu vrijednost boje, čime se učenike uvelo u razgovor o povezanosti boje i emocije. Navelo se učenike na promišljanje o emocionalnim događajima iz vlastitih života i najavila se izrada likovnog zadatka. Učenici su promislili o pozitivnim i negativnim događajima koje žele prikazati te im je data potpuna sloboda u prikazu motiva i odabiru boja. Ova informacija je izazvala pozitivne reakcije i učenici su krenuli u izvedbu. Imali su vrlo zanimljive emocionalne događaje i bili su motivirani da ih prikažu što bolje. Jasno se vidjela njihova zainteresiranost za likovni zadatak. Učenici su uz proces slikanja objašnjavali svoje radove i vidjela se velika želja za prepričavanjem individualnih emotivnih događaja. U nastavku je izdvojeno pet radova za analizu.

Učenica 1

Slika 4

Slika 5

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

Emocije: 1. Sreća 2. Veselje 3. Optimizam Boje: 1. crvena 2. ljubičasta 3. zelena

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Pa bila sam srećna zato jer znam da danas idem kod tate. (odteli su mi rastavljenu)

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Ne mislim.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

ljubav sreća veselje Optimizam tuga sigurnost

Listić 6

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM KREATIVNOST
RAZOČARANJE UZNEMIRENOST
SAMOPOUZDANJE ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim rozu boju koja pri kazuje ošene i mja dječa prije boga je

- tuga, negativna, sjećanje

- sreća, prijateljstvo, veselje

- Optimizam, kreativnost

- ljubav, sreća, samopouzdanje, zabrinutost
- sreća, veselje, kreativnost

Listić 7

Prikazana su dva rada (slika 4 i slika 5) i listići s pitanjima (listić 6 i listić 7) koje je ispunila učenica petoga razreda. Na prvi pogled reklo bi se da prvi rad (slika 4) prikazuje pozitivan događaj, a drugi (slika 5) negativan. Zapravo je obrnuto. Prvi rad (slika 4) s dva lika koja provode vrijeme na plaži predstavlja učenicu i njezinu tetu. Učenica je objasnila da voli kupanje, plažu i more, ali da je ovu sliku naslikala kako bi prikazala negativno sjećanje koje je u potpunosti narušilo do tada pozitivno iskustvo. Teta je dobila telefonski poziv da je djed ove učenice završio u bolnici. Objasnila je da je djed igrao važnu ulogu u njezinom životu. Naučio ju je crtati i slikati pa svoju ljubav prema slikanju povezuje s njim. Tri dana nakon poziva djed je preminuo. Učenica taj dan na plaži povezuje s djedovom smrću. Budući da je na prvom radu (slika 4) prikazala negativnu emociju i brzo ga je završila, odlučila se za drugi rad (slika 5) na kojem je prikazala pozitivnu emociju. Tema drugog rada (slika 5) je druženje u prirodi sa sestrom. Objasnila je da ima stariju sestru s kojom često odlazi u prirodu gdje zajedno provode vrijeme, igraju se i razgovaraju o svemu. Iz odgovora u listiću s pitanjima (listić 6 i 7) vidi se da je učenica bila dobre volje tog dana.

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto? <i>Pa bila sam sretna zato jer znam da danas idem kod tate (roditelji su mi rastavljeni).</i>
3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? <i>Ne mislim.</i>
6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje? <i>Vidim rozu boju koja prikazuje mene i mog djeda prije tri godine.</i>

Prve tri emocije koje je uočila u križaljci (prilog 1) bile su pozitivne kao i prve tri boje, što se vidi iz četvrtog pitanja gdje povezuje emocije s bojama (listić 6 i 7). Crvenu boju povezuje uz ljubav, ljubičastu uz sigurnost, a zelenu uz optimizam. Zanimljivo je što učenica koristi plavu, žutu, narančastu i ljubičastu boju u prvom radu (slika 4). Iako rad kao cjelina djeluje vedro i veselo, učenica je dva lika koji predstavljaju nju i tetu naslikala crvenom i ljubičastom bojom. U četvrtom pitanju o povezivanju boja i emocija crvenu je spojila s osjećajem ljubavi, ali u petom pitanju riječ *razočaranje* također je označila crvenom bojom. Ljubičastu boju je povezala s osjećajem sigurnosti, ali ju je također označila za riječ *zabrinutost*. Učenica ima podvojene emocije za iste boje. To bi se moglo objasniti uz poznavanje pozadinske priče u kojoj je učenica sjećanje na jedan u početku pozitivan i sretan dan uz osobu koju voli i s kojom se osjeća sigurno preoblikovala u izrazito negativno, zabrinuto i razočaravajuće sjećanje. Što se tiče drugog rada (slika 5), uglavnom prevladavaju tonovi plave boje uz naznake zelene i žute. Zelenu boju povezuje s optimizmom i kreativnošću, a žutu sa srećom, veseljem i prijateljstvom. Plavu boju povezala je uz samopouzdanje i suosjećajnost, ali također uz tugu, negativu i uznemirenost. Vidi se da je učenica izvela sličnu kompoziciju kao u prvom radu (slika 4) s dva lika u prirodi. Moguće je da je započela drugi rad (slika 5) s određenom dozom tuge zbog prisjećanja na djeda pa je rad izvela u tonovima plave boje.

Učenik 2

Slika 8

Listić s pitanjima

EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

ljutnja, veselje, nevolja, bijela, plava, zelena, narandžasta

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Imao sam loše raspoloženje, zato što mi se nije dobro išlo u školu.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Naravno, zato što nisam.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

 ljutnja veselje neća tužna zadivljena

Listić 9

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM

KREATIVNOST

RAZOČARANJE

UZNEMIRENOST

SAMOPOUZDANJE

ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

plava, opisuje more, događaj koji opisuje je su plivanje glavni

plava - plava, more, voda
plava - more, plava, plava
plava - more, plava, plava
plava - more, plava, plava
plava - more, plava, plava
plava - more, plava, plava

Listić 10

Učenik 2 je uzbuđeno pričao o moru, kupanju i svim morskim aktivnostima. Zato je prikazao sebe kako pliva uz nekoliko drugih ljudi i opisao taj čin kao najsretnije iskustvo (slika

8). Na pitanje pod brojem dva odgovorio je da je njegovo raspoloženje prije dolaska u školu bilo loše (listić 9 i 10).

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

<i>Imao sam loše raspoloženje zato što mi se nije dalo ići u školu.</i>

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?
--

<i>Ne znam zato što ne znam.</i>

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?
--

<i>Plava, opisuje more. Događaj koji opisuje je plivanje kitova.</i>
--

Prve tri emocije koje je izdvojio iz križaljke bile su ljutnja, veselje i ljubomora, a boje plava, zelena i narančasta. Te boje možemo vidjeti u njegovom radu. More je prikazano standardnom bojom kojom se obično prikazuje. Nebo je prikazao narančastom bojom kojom je u petom pitanju označio pojam *samopouzdanje*. Kako je tema rada pozitivna i narančastom je označio pozitivnu emociju, očito ju vidi kao pozitivnu boju pa ju je baš iz tog razloga odabrao za prikaz neba. Sebe je prikazao u središtu s još jednom osobom. Oni su jedini likovi čija su lica naslikana zelenom bojom i žutom kosom. Učenik za zelenu boju nije napisao emociju, tako da je moguće da njihova zelena lica služe samo radi individualiziranja odnosno naglašavanja likova kao glavnih. Žutoj boji učenik pridodaje osjećaj sreće i optimizma, čime još jednom individualizira likove u središtu. Crvene noge likova označavaju pokret odnosno plivanje pa se njegov opis te boje kao ljutnje može protumačiti i kao energija.

Učenica 3

Slika 11

Listić s pitanjima

EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

- Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.
Ljubomora, Susjedačnost, Uznemirenost i skomežljivost
Zelena, Narandasta, Ljubičasta
- Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?
Imam raspoloženje u nekim trenucima umorno,
tužno.
Zato što nisam se nisam naspavala i
zato što se gjetim tužnih trenutaka.
- Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

- Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

Ljutića Uzamlje- tužno
nost

Listić 12

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?
Vidim boju narandastu. Na slici vidim
tonove, crte, valovite crte i geometrijske
oblike

Plava: dobrotu, tužnost
Žuta: zabrinutost
Zelena: ljubomora
Crvena: ljutića
Ljubičasta: samopouzdanje
Narandasta:

Listić 13

Na ovom radu (slika 11) vidi se još jedan primjer negativne emocije. Učenica je prikazala izrazito tužan događaj iz života – smrt sestre. Rekla je da je cijeli događaj smjestila u prirodu, odnosno u ugodno okruženje. Tijekom razgovora o radu rasplakala se i objasnila da je jako voljela svoju sestru i da joj previše nedostaje. Iz odgovora u listiću (listić 12 i 13) vidi se da je raspoloženje učenice negativno.

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Imam raspoloženje u nekim trenucima umorno, tužno, zato što se nisam naspavala i zato što se sjetim tužnih trenutaka.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Nije odgovorila na treće pitanje.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim narančastu boju. Na slici vidim tonove, crte, valovite crte i geometrijske oblike.

Iščitava se jak osjećaj tuge, tako da je moguće da se događaj na slici nije dogodio u daljoj prošlosti. Učenica je sebe prikazala žutom bojom. Njezin lik diže ruke prema sestri koja je istaknuta aureolom te obojena plavom bojom. Jedina emocija koju je u listiću označila žutom bojom je zabrinutost. Uz plavu boju je povezala tugu i optimizam, a uz asocijacije na plavu boju dodala je riječ *dobrota*. Nije znala značenje riječi *optimizam*. Nakon objašnjenja odlučila je predstaviti tu riječ plavom bojom, što je kasnije objasnila kao pozitivan ishod negativne situacije – uzdizanje na nebo. Zelenom bojom je naslikala travu, a tu boju povezuje uz usamljenost i ljubomoru. Crvenu boju povezuje uz emociju ljutnje i tom bojom prikazuje krošnje drveća. U radu ove učenice i na listiću njenih odgovora prevladava više, iz njezine perspektive, negativnih boja.

Učenica 4

Slika 14

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

ljubav, suosjećanje, ljubomora
crvena, narančasta, plava

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Kad sam se probudila nisam bila raspoložena jer mi se spavalo.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

ljubav suosjećanje zadovoljstvo povjerenje ljubomora ljutnja

Listić 15

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM KREATIVNOST
RAZOČARANJE UZNEMIRENOST
SAMOPOUZDANJE ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

PLAVA: more, oči
ŽUTA: sunce
ZELENA: livada, cvijeće, stolica
CRVENA: stope, nogarke
LJUBIČASTA: lavanda
NARANČASTA: naranča

Listić 16

Učenica je naslikala pozitivan događaj – rođenje sestre (slika 14). Listić s pitanjima nije u potpunosti ispunila (listić 15 i 16). Na pitanje pod brojem 2 odgovorila je ovako:

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Kad sam se probudila nisam bila raspoložena jer mi se spavalo.

Prikazala je šetnju s malom sestrom u kolicima. Sebe i sestru je izdvojila u crveni pozadinski okvir. Ostatak pozadine je izveden (ako izostavimo boju sunca) plavom i zelenom bojom. Crvenu boju povezala je uz zabrinutost i ljubav, što je razumljivo s obzirom na događaj koji je prikazan. Istom bojom je prikazala sestrinu majicu. Žuta lica obaju likova predstavljaju osjećaj zadovoljstva i samopouzdanja. Učenica se prikazala s narančastom kosom iako u stvarnosti ima tamnosmeđu kosu. Narančasta boja predstavlja suosjećanje. Zelenu boju povezala je uz povjerenje, a plavu uz optimizam i ljubomoru. Učestalo je da se kod prvog djeteta stvori određena doza ljubomore kad se rodi novi član obitelji, tako da ova plava boja u koju se odjenula učenica nije začuđujuća. Ipak se može iščitati odmak od plave boje postavljanjem likova u crveni okvir ljubavi.

5.2. Šesti razred

Pred učenicima se, kao i u petom razredu, nalazila križaljka emocija (prilog 17). Od šesnaest učenika šestoga razreda trinaest je odabralo više hladnih boja od toplih, dok su samo tri učenika uočila tople boje prije hladnih. U nastavku su izdvojene emocije učenika (prilog 19) koje su uočili u križaljci (prilog 17).

Križaljka

G	D	A	V	N	R	A	V	M	O	S	A	V	J	M	S
A	L	F	A	E	A	G	O	S	Ć	A	R	U	K	R	U
L	A	R	I	P	S	T	R	A	H	L	J	E	L	A	O
I	L	J	U	H	O	L	E	J	K	R	A	Z	B	Ć	S
Ž	U	S	T	V	I	P	L	J	E	P	I	Z	L	K	A
U	B	T	I	J	Đ	K	Č	E	S	L	A	H	U	M	E
Z	O	R	U	E	B	D	R	N	A	K	D	U	C	O	Ć
B	M	A	G	R	E	S	T	L	J	K	N	O	O	T	P
U	O	C	O	E	M	I	U	N	V	H	V	B	L	O	J
Đ	R	I	L	N	J	A	Č	G	U	Z	A	O	P	A	U
E	A	J	F	E	H	P	A	E	U	K	L	J	K	Ć	Z
N	R	A	J	A	S	U	L	R	E	J	S	U	M	D	S
O	P	T	I	M	I	Z	A	M	L	J	I	T	B	T	A
S	I	G	U	R	N	O	S	T	Đ	Ž	B	V	K	Z	N
T	S	U	Z	N	E	M	I	R	E	N	O	S	T	E	A
S	R	A	M	E	Ž	L	J	I	V	O	S	T	U	P	I

Prilog 17

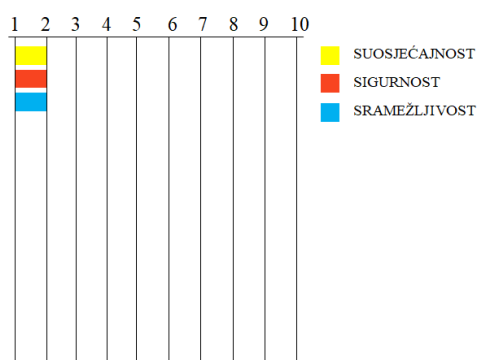
Henry Matisse: *Landscape at Callioure*

Prilog 18

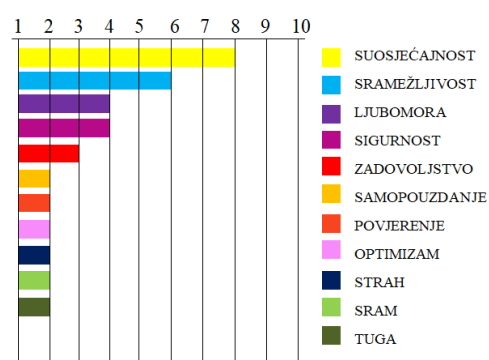
Prikaz emocija učenika koje se ponavljaju u križaljci

TOPLE BOJE/3 UČENIKA

Prilog 19

HLADNE BOJE/13 UČENIKA

Nakon zadataka koji su zajednički svim razredima uvelo ih se u nastavnu temu *Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boje*. Kako su već bili upoznati s tonskom skalom, brzo su shvatili lokalnu boju i tonsku gradaciju. Sve se ponovilo kroz analizu slike Jurja Dobrovića *Polje 2 no. 8*. Na stražnju stranu listića s pitanjima dobili su novi zadatak. Na prezentaciji se pojavljivala jedna po jedna boja. Isto kao i u petom razredu, njihov zadatak bio je napisati tri asocijacije koje vežu uz prikazanu boju. Ovaj zadatak osvijestio je asocijativnu vrijednost boje, čime se učenike uvelo u razgovor o povezanosti boje i emocije. Navelo se učenike na promišljanje o emocionalnim događajima iz vlastitih života i najavila se izrada likovnog zadatka. Učenici su promislili o pozitivnim i negativnim događajima koje žele prikazati te im je data potpuna sloboda u prikazu motiva i odabiru boja. Jedina promjena u zadatku bila je ta da su trebali izdvojiti jedan motiv / detalj na radu i izvesti ga tonskom gradacijom. Učenici su uz proces slikanja objašnjavali svoje radove. Vidjelo se da nisu bili pretjerano zadovoljni što moraju prikazati osobna iskustva odnosno jake emocionalne događaje. U petom razredu vide se puno snažnije, iskrenije emocije nego u radovima šestog razreda. U nastavku je izdvojeno pet radova za analizu.

Učenica 5

Slika 20

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

ljepotnost, razočaranje, razumijevanje, radoznalost
crvena, žuta, zelena

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Imala sam umorno raspoloženje te nisam
bila raspoložena jer se nisam naspavala.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Da, jer da sam se bolje i vedrije
probudila sigurno bi bila sretnija.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

 ljubav razočaranje sreća razumijevanje razočaranje optimizam

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM KREATIVNOST
RAZOČARANJE UZNEMITOST
SAMOPOUZDANJE ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim plavu boju livada s cvijećem,
let leptira koji lete s cvijeta na
cvijet.

plava = optimizam ljubičasta = razočaranje
more
nebo
žuta = cvijet
sunce
med
zelena = livada
trava
crvena = cvijet
ljubav
poljubac

Listić 21

Listić 22

Učenica je prikazala trenutak kada su ona i njezini suigrači osvojili prvo mjesto u natjecanju (slika 20). Na drugo, treće i šesto pitanje u listiću (listić 21 i 22) odgovorila je ovako:

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Imala sam umorno raspoloženje te nisam bila raspoložena jer se nisam naspavala.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Da, jer da sam se bolje i vedrije probudila sigurno bi bila sretnija.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim plavu boju, livada s cvijećem, let leptira koji lete s cvijeta na cvijet.

Instinktivni odabir boja i emocija iz prvog pitanja ukazuje na pozitivan stav učenice. Odabir da se ovaj pobjednički prizor postavi na plavu pozadinu vjerojatno je povezan s pozitivnom emocijom koju je pridodala toj boji. Pehar je naslikala tonskom gradacijom žute boje koju veže uz sreću, a ruke sebe i tima prikazala je ružičastom bojom kojom je također označila riječ *kreativnost*.

Učenik 6

Slika 23

Listić s pitanjima

EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

- Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.
Samopouzdanje, optimizam, kreativnost, plava, zelena i crvena,
- Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?
Uzburčan jer sam se malo digao i jer sam bio
loše raspoložen.
- Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?
Naravno da bi bio drugačiji jer sam uvijek u ovom lošijem raspoloženju
ima puno na slici.
- Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

					
<u>optimizam</u>	<u>optimizam</u>				

Listić 24

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

<u>OPTIMIZAM</u>	<u>KREATIVNOST</u>
<u>RAZOČARANJE</u>	<u>UZNEMIRENOST</u>
<u>SAMOPOUZDANJE</u>	<u>ZABRINUTOST</u>

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Veliku vjetrovitost i razmjenu zraka, neki ljudi, i možda da
može opadati neki snijeg, kiša,

<u>plava</u>	<u>zelenina</u>	<u>trava</u>	<u>koneum</u>	<u>more</u>	<u>nisna</u>
<u>more</u>	<u>toplina</u>	<u>zolja</u>	<u>brava</u>		
<u>nila</u>	<u>zrnce</u>				

Listić 25

Na slici (slika 23) prikazano je negativno sjećanje. Na pitanja iz listića (listić 24 i 25) odgovorio je ovako:

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto? <i>Umorno jer sam se rano digao i jer sam išao kasno spavati.</i>
3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? <i>Mislim da bi izabrao iste jer uvijek uzmem boje kojih ima puno na slici.</i>
6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje? <i>Vidim svjetliji i tamniji oblik neke boje i mislim da može opisati neku vrstu slike.</i>

Učenik nije prikazao događaj, već objekt koji je izazvao negativne emocije. Objasnio je da je na slici prikazana najdraža vaza njegove majke te da ju je kroz igru po kući slučajno razbio. Tuga koju je majka pokazala radi razbijene vaze toliko je utjecala na učenika da se on odlučio prikazati baš taj emocionalni događaj. Vaza je prikazana gradacijom plave boje koja učeniku predstavlja uznemirenost. Većinu podloge zauzima zelena boja, što je razumljivo jer je tu boju označio kao boju zabrinutosti, dok je smeđom bojom – bojom stola, označio riječ *razočaranje*.

Učenica 7

Slika 26

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

Optimizam, kreativnost, samopouzdanje
žuta, plava, zelena

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Imala sam umorno raspoloženje zato što se nisam naspavala.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Da, zato što bi se osjećala vedrije, sretnije i veselije.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

 ljubičasta zabrinutost sreća kreativnost samopouzdanje razočaranje

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM KREATIVNOST
RAZOČARANJE UZNEMIRENOST
SAMPOUZDANJE ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim ljubičastu sliku s drvećem i pticama koje lete s drveta na drvo.

nebo sreća priroda uznemirenost razočaranje
more optimizam kreativnost ljubičasta
samopouzdanje sunce livada plava
zabrinutost

Listić 27

Listić 28

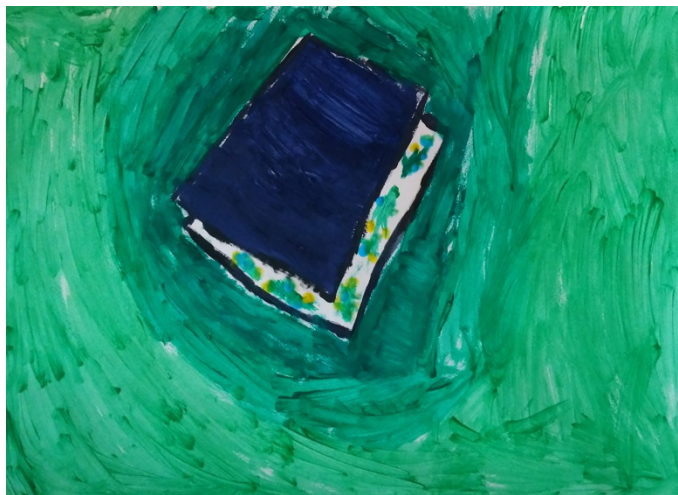
Učenica je prikazala natjecanje u odbojci (slika 26). Vidi se da su narančasti likovi (ona i suigrač) u prednjem planu, ispred mreže. Pozadinske likove (protivnike) naslikala je plavom bojom, isto kao i loptu. Cijeli događaj prikazan je na žutoj podlozi. Na drugo, treće i šesto pitanje iz listića (listić 27 i 28) učenica je odgovorila:

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?
<i>Imala sam umorno raspoloženje zato što se nisam naspavala.</i>
3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?
<i>Da, zato što bi se osjećala vedrije, sretnije i veselije.</i>
6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?
<i>Vidim ljubičastu sliku s drvećem i pticama koje lete s drveta na drvo.</i>

Kao što se vidi iz listića (listić 27 i 28), žuta boja predstavlja sreću i optimizam, što je zasigurno pozitivna emocija zbog sporta kojim se voli baviti i pozitivan pogled na ishod natjecanja. S druge strane, igračice protivničkog tima naslikala je plavom bojom isto kao i loptu čime, ako se gleda po

njezinom listiću (listić 27 i 28), prikazuje protivnike kao snažne odnosno samopouzdanе. Sebe i suigrača prikazala je narančastom bojom, što prema učenicima prikazuje zabrinutost. Ovi oblici emocija zasigurno prolaze kroz glave mnogih sportaša, ali svejedno ih to ne sprječava da uživaju u sportu kojim se bave i naravno da očekuju pozitivne rezultate bez obzira na samopouzdanje protivničkog tima.

Učenik 8

Slika 29

Listić s pitanjima

EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

- Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.
Ljubav, tuga i razočaranje. Plava, narančasta i zelena.
- Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?
Spasilo me je. Zato što je bio dan odmor.
- Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?
Ne. Zato što sam uvijek bio isti dan prije odlaska.
- Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

Ljubav Tuga Razoč. Uzbuđenost Tuga Uzbuđenost

Listić 30

- Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM KREATIVNOST
 RAZOČARANJE UZNEMIRENOST
 SAMOPOUZDANJE ZABRINUTOST

- Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim tugu i žalost. Događaj je tuga. F. je tuga.

Plava
 More, nebo i oblaci
 Žuta
 Sunce, vjetrovi i zlat
 Zelena
 Priroda, zemlja i voda
 Crvena
 Ljubav, tuga i žalost
 Narančasta
 Sreća

Listić 31

Ovaj rad prikazuje pogreb (slika 29). U unutrašnjosti groba naslikano je cvijeće koje je bačeno prije zatvaranja. Učenik je rekao da je riječ o pogrebu, ali nije želio podijeliti ništa više od te informacije. Očito je osoba o čijem je pogrebu riječ bio netko njemu dosta blizak. Temu smrti prikazale su i dvije učenice petoga razreda pa je interesantno usporediti njihovu volju za prepričavanjem toga izrazito negativnog događaja, čak iako je u slučaju jedne učenice došlo do suza, i potpuno zatvaranje ovog učenika šestoga razreda. Vidi se da mu na radu prevladavaju hladne boje uz samo blage naznake žute kako bi se iščitalo cvijeće. Sa zelenom i plavom bojom spojio je samo negativne emocije. Plavu je povezao s tugom, a zelenoj je dodao tri različite negativne emocije – zamorno, zabrinuto i razočaravajuće. U listiću s pitanjima (listić 30 i 31) učenik je dao ove odgovore:

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Spavalo mi se zato što se nisam naspavao.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Ne, zato što sam napisao ono što sam prvo vidio.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim tonove ljubičaste. Prikazuje se šuma. Eko sistem.

Učenica 9

Slika 32

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

ljubomoru, razočaranost, uzbuđenost. Žuta, plava, zelena

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Sretan, zato što danas imam tjelesni.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Neki bi bio različit. Zato što su te boje na slici najuočljivije, a u križaljci sam jedino ta raspoloženja našla.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

ljutnja, uzbuđenost, more, ljubomora, tuga, razočaranost

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM KREATIVNOST
RAZOČARANJE UZNEMLJENOST
SAMOPOUZDANJE ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim plavu boju. Prikazano je more sa zalaskom sunca. Opisuje događaj kada sam bila na moru na Čiovu.

plava žuta zelena crvena plavičasta namočena
srčca nice zaba ljutnja cupit zalazak sunca
more čupot list ružna lica komiku zabrinutost
nudist tuga igrica smim čamci

Listić 33

Listić 34

Učenica je prikazala natjecanje u odbojci (slika 32). Njezina ljubav prema sportu može se vidjeti u odgovorima iz listića (listić 33 i 34):

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Sretna, zato što danas imam tjelesni.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Ne bi bio različit zato što su te boje na slici najuočljivije, a u križaljci sam jedino ta raspoloženja našla.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim plavu boju. Prikazano je more sa zalaskom sunca. Opisuje događaj kada sam bila na moru na Čiovu.

Svoj tim naslikala je crvenom bojom, a protivnički zelenom. Crvenu boju povezala je uz ljutnju i optimizam, a zelenu uz ljubomoru. Ove poveznice objašnjavaju rezultat utakmice. Osjećaj optimizma u početku natjecanja zamijenile su emocije ljutnje i ljubomore zbog uspjeha

protivničkog tima. Linije lopte označila je plavom bojom koju je također povezala uz negativne emocije – tugu i razočaranje.

5.3. Osmi razred

Od trinaest učenika osmoga razreda devet je odabralo više hladnih boja od toplih, dok su samo tri učenika uočila tople boje prije hladnih. Jedna je učenica radi disleksije izdvojila samo boje, tako da ona nije uklopljena u listu. U nastavku su izdvojene emocije učenika (prilog 37) koje su uočili u križaljci (prilog 35).

Križaljka

G	D	A	V	N	R	A	V	M	O	S	A	V	J	M	S
A	L	F	A	E	A	G	O	S	Ć	A	R	U	K	R	U
L	A	R	I	P	S	T	R	A	H	L	J	E	L	A	O
I	L	J	U	H	O	L	E	J	K	R	A	Z	B	Ć	S
Ž	U	S	T	V	I	P	L	J	E	P	I	Z	L	K	A
U	B	T	I	J	Đ	K	Č	E	S	L	A	H	U	M	E
Z	O	R	U	E	B	D	R	N	A	K	D	U	C	O	Ć
B	M	A	G	R	E	S	T	L	J	K	N	O	O	T	P
U	O	C	O	E	M	I	U	N	V	H	V	B	L	O	J
Đ	R	I	L	N	J	A	Č	G	U	Z	A	O	P	A	U
E	A	J	F	E	H	P	A	E	U	K	L	J	K	Č	Z
N	R	A	J	A	S	U	L	R	E	J	S	U	M	D	S
O	P	T	I	M	I	Z	A	M	L	J	I	T	B	T	A
S	I	G	U	R	N	O	S	T	Đ	Ž	B	V	K	Z	N
T	S	U	Z	N	E	M	I	R	E	N	O	S	T	E	A
S	R	A	M	E	Ž	L	J	I	V	O	S	T	U	P	I

Henry Matisse: *Landscape at Callioure*

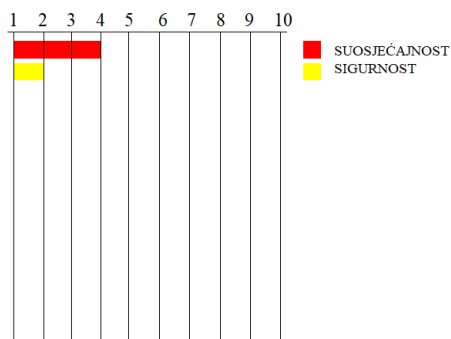

Prilog 35

Prilog 36

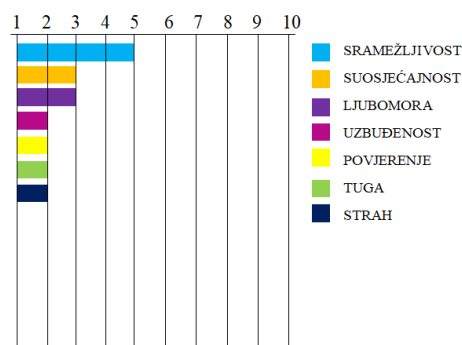
Prikaz emocija učenika koje se ponavljaju u križaljci

TOPLE BOJE/3 UČENIKA

Prilog 37

HLADNE BOJE/9 UČENIKA

Nakon zadataka koji su zajednički svim razredima učenike se uvelo u izbornu nastavnu temu *Izražajnost boje*. Kroz analizu Gauginove slike *Odakle dolazimo? Tko smo? Kuda idemo?* primijetili su izražajnost boje na primjeru likova i krenulo se, na isti način kao u petom i šestom razredu, u objašnjavanje asocijativne vrijednosti boje. Nakon toga se navelo učenike na promišljanje o emocionalnim događajima iz vlastitih života i najavila se izrada likovnog zadatka. Učenici su promislili o pozitivnim i negativnim događajima koje žele prikazati te im je data potpuna sloboda u prikazu motiva i odabiru boja. Ova informacija je, kao i kod učenika petog razreda, izazvala pozitivne reakcije i učenici su krenuli u izvedbu. Učenici su uz proces slikanja objašnjavali svoje radove. Prikazali su događaje koji su jače utjecali na njihovo emocionalno stanje nego učenici šestoga razreda, ali su se više suzdržavali u opisivanju tih događaja nego što je slučaj s učenicima petog razreda. U nastavku je izdvojeno pet radova za analizu.

Učenica 10

Slika 38

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

Strah, ljubomora, sramežljivost.
Plava, narandžasta, zelena.

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Bila sam jako dobro raspoložena, mislim da
je to zato što sam jako dobro spavala.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Mislim da da. Mislim da kada sam drugačijeg
raspoloženja drugačije gledam na stvari i
razumijem ih na drugačiji način.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

ljubav uzbudenost sreća usamljenost tuga zajebanost

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM

KREATIVNOST

RAZOČARANJE

UZNEMIRENOST

SAMOPOUZDANJE

ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim ljubičastu boju, na slici su
moji prijatelji iz razreda, opisuje zadnji
dan škole u osmom razredu tj.
naš rastanak.

plava
more
nebo
kimono

žuta
limun
sunce
banana

zelena
grožđe
lišće
salata

crvena
jagoda
srce
kru

ljubičasta
ljubičica
šljiva
mleka
čokolada

narandžasta
narandža

Listić 39

Listić 40

Raspoloženje ove učenice osmog razreda bilo je pozitivno prije dolaska u školu, ali prve tri emocije koje je uočila bile su negativne – strah, ljubomora i sramežljivost (listić 39 i 40):

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Bila sam jako dobro raspoložena. Mislim da je to zato što sam jako dobro spavala.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Mislim da da. Mislim da kada sam drugačijeg raspoloženja drugačije gledam na stvari i razumijem ih na drugačiji način.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim ljubičastu boju, na slici su moji prijatelji iz razreda, opisuje zadnji dan škole u osmom razredu tj. naš rastanak.

Objasnila je da njezina slika (slika 38) predstavlja jedan negativan događaj koji je proživjela sa članom obitelji. Odlučila se za prikazivanje mjesta gdje je došlo do tog negativnog iskustva, a ne

samog događaja. Učenica nije objasnila o kojem događaju je riječ, ali već po samoj slici može se iščitati da se ne radi o pozitivnom iskustvu. Hladne boje povezuje s negativnim emocijama pa zato na radu prevladavaju tonovi plave i zelene boje. Svakoj boji je pridodala nekoliko negativnih emocija. Zelenu boju povezala je uz usamljenost i zabrinutost, a plavu uz tugu, razočaranje i uznemirenost.

Učenica 11

Slika 41

Listić s pitanjima

EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

- Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u krizaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.
Uzbudjenost, uznemirenost, samežljivost
- Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?
Bila sam pospana i pomalo tužna. Pospana sam bila zato što sam kasno legla spavati a tužna sam bila jer su me dvije vožnje ostavile na godine (uicu, usmrlu).
- Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?
Pa vjerojatno zato što boje koje utječu na moje raspoloženje.
- Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

<u>ljutnja</u>	<u>uznemirenost</u>	<u>sreća</u>	<u>kad mi je nešto odvratno</u>	<u>tuga</u>	<u>pospanost</u>

Listić 42

- Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

<u>OPTIMIZAM</u>	<u>KREATIVNOST</u>
<u>RAZOČARANJE</u>	<u>UZNEMIRENOST</u>
<u>SAMOPOUZDANJE</u>	<u>ZABRINUTOST</u>

- Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?
Plava boja. Prikazuje nebo. Povezuje mir u prirodi, i samoću.

nebo	sreća	trava	ljutnja	pospanost
tuga	energiknost	uzasnost	krv	noć
samoća	sunce	strah	ljubav	cvjet
vatra	uznemirenost			

Listić 43

Učenica je u listiću s pitanjima (listić 42 i 43) jasno rekla da boje utječu na raspoloženje pojedinca tako da je moguće da su boje koje je koristila za slikanje svjesno odabrane za temu koju je odlučila prikazati. Objasnila je da je bila tužna prije dolaska u školu jer su ju u ovoj godini napustile dvije važne osobe.

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Bila sam pospana i pomalo tužna. Pospana sam bila zato što sam kasno legla spavati, a tužna sam bila jer su me dvije važne osobe ostavile ove godine (nisu umrle).

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Pa vjerojatno zato što boje inače utječu na naše raspoloženje.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Plava boja. Prikazuje nebo. Pokazuje mir u prirodi i samoću.

Na radu (slika 41) je žutom bojom prikazala sebe, a plavom bojom osobe koje su nestale iz njezinog života. Učenica je rekla da je te likove prikazala kako se gube u daljini isto kao što polako nestaju iz njezinog sjećanja. Ona je licem okrenuta prema ljudima te osjeća sreću i optimizam jer ih je prihvatila kao osobe koje su negativno utjecale na njezin život i spremna ih je pustiti u zaborav. Plavu boju povezala je s emocijom tuge. U šestom pitanju zamislila je sliku plave boje koja prikazuje nebo, mir u prirodi i samoću. Nije se osjećala ugodno kad je određene ljude morala maknuti iz života (u čemu veliku ulogu igra navika), ali ipak je to učinila, ipak se to dogodilo i nastavila je dalje s pozitivnim, optimističnim pogledom na budućnost. Učenica je skladno povezala emocije koje je imala na umu s bojama koje je iskoristila u radu.

Slika 44

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

Ljuteća, uznećajnost, ljutnja
Plava, žuta, crvena

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Uzrujan zato što se treba učiti cijeli dan.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Ne.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

 ljutnja *ljutnja* *ljutnja* *ljutnja* *ljutnja* *ljutnja*

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM *KREATIVNOST*
RAZOČARANJE *UZNEMIRENOST*
SAMOPOUZDANJE *ZABRINUTOST*

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Plava, žuta, crvena

Plava - nebo, voda, dječak
Žuta - krevet, zrak
Zelena - priroda
Crvena - loza, kola, ljetovanje
Ljubičasta - LED svjetlo
Maršalovo - maršal

Listić 45

Listić 46

Učenik je prikazao trenutak pada u kišnicu (slika 44). U četvrtom pitanju pridodao je emocije crvenoj, plavoj i zelenoj boji. Te tri boje iskoristio je u radu. Sebe je prikazao u majici crvene boje koju je povezao s ljutnjom i uznemirenošću. Emocija ljutnje i uznemirenosti je

razumljiva s obzirom na situaciju u kojoj se našao. Učenik je objasnio da mu je ovaj događaj u sjećanju, iako je u trenutku bio negativan, danas zapravo smiješan. Na drugo, treće i šesto pitanje odgovorio je ovako:

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Umorno zato što se treba učiti cijeli dan.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Ne.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Plava. More. Valove.

Učenica 13

Slika 47

Listić s pitanjima
EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

→ Uzbudenost, očekivanje, sretnost
→ zuta, plava, zelena

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Bila sam u isto vrijeme jako umorna i sretna što je danas novi dan, prilika da ostvarim što više uspjeha.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

Mislim da bi moj odabir bio drugačiji zato što kada sam veoma dobre volje sve volim vidjeti kroz sreću i pozitivnost.

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

ljubav sretnost sigurnost opuštenost optimizam sretnost

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM KREATIVNOST
NEPREDVIĐIVOST NEUMIRENOST
NEPOVJERLIVOST NEPREDVIĐIVOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim sivu boju. Na slici je prikazan događaj u kojemu su se vojnici vraćali kući vlakom, a na čekalištu su ih čekale njihove žene.

→ ptica, oblak, sunce
→ stol, prozor, bajica
→ trava, koliba, šuma
→ ptice, nasa, zelja
→ trojel, žalos sa smeće, sat
→ suva, cipela, koca

Listić 48

Listić 49

Ovaj rad predstavlja pozitivne i negativne emocije (slika 47). Učenica se prikazala u prostoriji sjećanja. Rad je ostao nedovršen, ali učenica je opsežno objasnila temu slike. U listiću s pitanjima (listić 48 i 49) opširno je odgovorila na pitanja:

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Bila sam u isto vrijeme jako umorna i sretna što je danas novi dan, prilika da ostvarim što više uspjeha.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Mislim da bi moj odabir bio drugačiji zato što kada sam veoma dobre volje sve volim vidjeti kroz sreću i pozitivnost.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim sivu boju. Na slici je prikazan događaj u kojemu su se vojnici vraćali kući vlakom, a na čekalištu su ih čekale njihove žene.

Nije prikazala jedan određeni događaj, već je sebe smjestila u prostoriju pozitivnih i negativnih emocija. Prikazala se na stepenicama koje su obojene negativnim iskustvima. U objašnjenju rada rekla je da plava, zelena i siva boja predstavljaju sva loša sjećanja i negativne emocije kroz koje je prošla. Smeđu boju povezala je uz riječ *razočaranje*, ali plavu i zelenu boju u listiću s pitanjima (listić 48 i 49) povezala je uz pozitivne osjećaje – optimizam i opuštenost. Moguće je da bismo uz bijelo, nedovršeno polje na slici jasnije iščitali razloge za ovu kontradiktornost. Njezin pogled prema praznom bijelom polju trebao je biti pogled u budućnost. Objasnila je da bi u taj dio naslikala sva očekivanja, pozitivne stvari i iskustva prema kojima ide. Time je istaknula da ima jake optimistične poglede na svoju budućnost. Prikazala se onako kako želi izgledati. U stvarnosti učenica ima kratku i ravnu smeđu kosu, a na slici je prikazana s dugom, kovrčavom crnom kosom. Odjevena je u ružičastu haljinu. Prema listiću (listić 48 i 49) ta boja označava kreativnost i samopouzdanje. Zidove prostorije sjećanja obojila je žutom bojom koju je povezala uz sigurnost. Učenica je objasnila da su zidovi namijenjeni slikama čije su teme pozitivna iskustva odnosno sretna sjećanja.

Učenica 14

Slika 50

Odgovori na pitanja!

- liubomora, povjerenic, stih
liubičasta, plava, iuta

- Imala sam loše snove zato što se nisam naspavala

- Mislim da bi zato što su ljubicasta i plava
po nosi boje tuge i žalosti, mislim da zar bila
vrednija da bi vidjela neke veejtije boje npr. crven-

-

revutnost povirjenje sreća zbiljnost tuga stih

- OPTIMIZAM KREATIVNOST
RAZOČARANJE ~~NEPOVERNOST~~
SAMOPOUZDANJE ZABRINUTOST

- Vidim plavu boju i slaba prikazuje dvojčecu koja
nemaše nadi svoju matku

nevrolo
tuga
žalost

zreća	ospjeh	lijetinja	strah	toplina
rudost	zbrinjavost	lijebanzen		jesen
lijeto		vebuđenje		lijebuv

Listić 52

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

Imala sam loše raspoloženje zato što se nisam naspavala.

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?

Mislim da bi zato što su ljubičasta i plava po meni boje tuge i žalosti. Mislim da sam bila sretnija da bi vidjela neke vedrije boje npr. crvenu.

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

Vidim plavu boju i slika prikazuje djevojčicu koja ne može naći svoju mamu.

44

Negativnu stranu naslikala je plavom i sivom bojom koje povezuje uz tugu i uznemirenost. Te negativne emocije mogu se iščitati i iz njezinoga energičnog prikaza negativnog polja.

5.4. Analiza rezultata

Generacijske razlike jasnije se mogu uočiti u načinu na koji učenici prepričavaju svoje emocionalne događaje. U sva tri razreda obradila se tema gubitka bliskih osoba. U nastavku su izdvojena tri rada koja to potkrjepljuju.

Učenica 15

5. razred – Smrt djeda

Slika 53

Učenik 16

6. razred – Pogreb voljene osobe

Slika 54

Učenica 17

8. razred – Nestajanje ljudi iz života

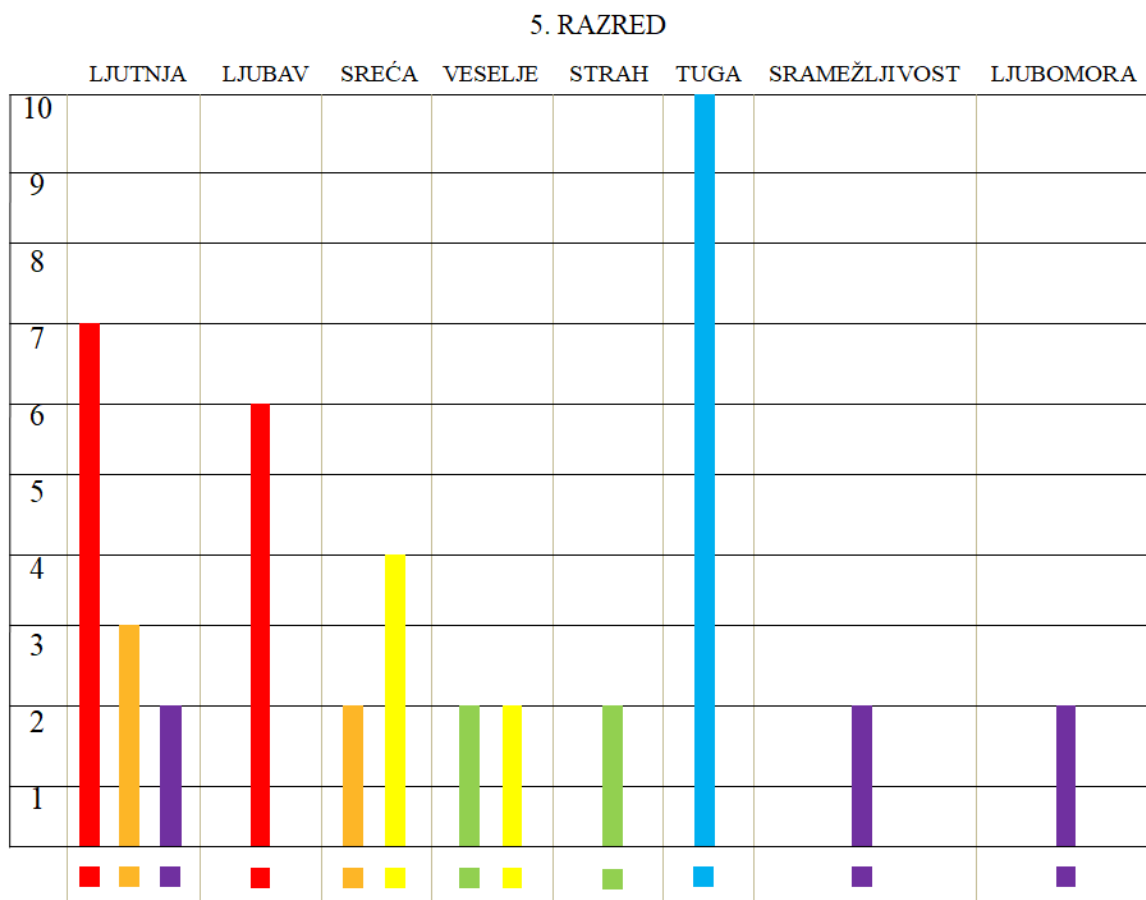
Slika 55

Na prvi pogled može se uočiti da su sva tri rada izvedena uglavnom u tonovima hladnih boja. Povezanost negativnih emocija s hladnim bojama ista je u sva tri razreda. Ovdje se razlika traži u njihovom načinu opisivanja prikazanih događaja / emocija. Učenica petog razreda (učenica 15)

nije imala nikakvih problema u objašnjavanju svoje izrazito negativne teme. Opisala je detaljno cijeli događaj i na kraju priče povezala ga je s pozitivnim sjećanjima na djeda. Učenik šestog razreda (učenik 16) bio je potpuna suprotnost. On je objasnio da se na slici radi o pogrebu, ali nije želio dati nikakve informacije što se tiče osobe ili svojega emotivnog stanja, odnosno, kako je gubitak te osobe utjecao na njega. Potpuno se zatvorio i nije imao nikakvu potrebu podijeliti svoj emotivni događaj s ostatkom razreda. Učenica osmog razreda (učenica 17) nije prikazala smrtni slučaj, ali je prikazala odlazak ljudi iz njezinog života. Objasnila je da su to bile bliske osobe koje su ju kroz život napustile. Kasnije je shvatila da su ti ljudi bili negativne stavke u njezinom životu i bilo joj je drago što ih više nema. Učenica (učenica 17) je objasnila pozadinsku priču rada, ali uz puno manje detalja i osobnih informacija nego što je to učinila učenica u petom razredu (učenica 15). Ipak, puno više informacija saznalo se od učenice osmog razreda (učenica 17) nego što je to slučaj kod učenika šestog razreda (učenik 16). Već se na njihovim odgovorima iz listića može uočiti koliko će se emocionalno otvoriti pri izvedbi likovnog zadatka. Učenica 15 i učenica 17 nisu se ustručavale na papir iznijeti dublju emociju, dok to nije bio slučaj kod učenika 16. To se najbolje vidi iz njihovih odgovora na pitanje pod brojem 2 – **Kakvo si raspoloženje imao/la prije dolaska u školu? Zašto?** Učenica 15 odgovorila je da je bila sretna jer zna da je to dan kad ide kod tate te je objasnila da su joj roditelji rastavljeni. Učenica 17 također se emocionalno otvorila s odgovorima. Napisala je da je bila pospana, ali i tužna. Objasnila je da je bila pospana jer je kasno legla spavati, a tužna jer su ju dvije važne osobe ostavile ove godine. U zagradi je navela da se ne radi o smrtnom slučaju. Učenik 16 nije iznio nikakvu emociju u odgovorima. Kratko i jasno je odgovorio da mu se spavalo jer se nije naspavao. Što se tiče trećeg pitanja, samo je učenica 17 objasnila povezanost boja i emocija. Na pitanje – **Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje?** – odgovorila je da bi bio drugačiji zato što boje inače utječu na naše raspoloženje. Učenica 15 je odgovorila da njezin odabir boja i emocija ne bi bio drugačiji, a učenik 16 je također rekao da ne bi zato što je napisao ono što je prvo vidio. Iz odgovora na šesto pitanje – **Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje. Koju boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?** – kod učenica 15 i 17 opet se vidi emocija. Učenica 15 odgovorila je da vidi ružičastu boju koja prikazuje nju i djeda prije tri godine. Učenica 17 odgovorila je da je slika naslikana plavom bojom te da prikazuje nebo, mir u prirodi i samoću. Učenik 16 odgovorio je u tri kratke rečenice da vidi tonove ljubičaste koji

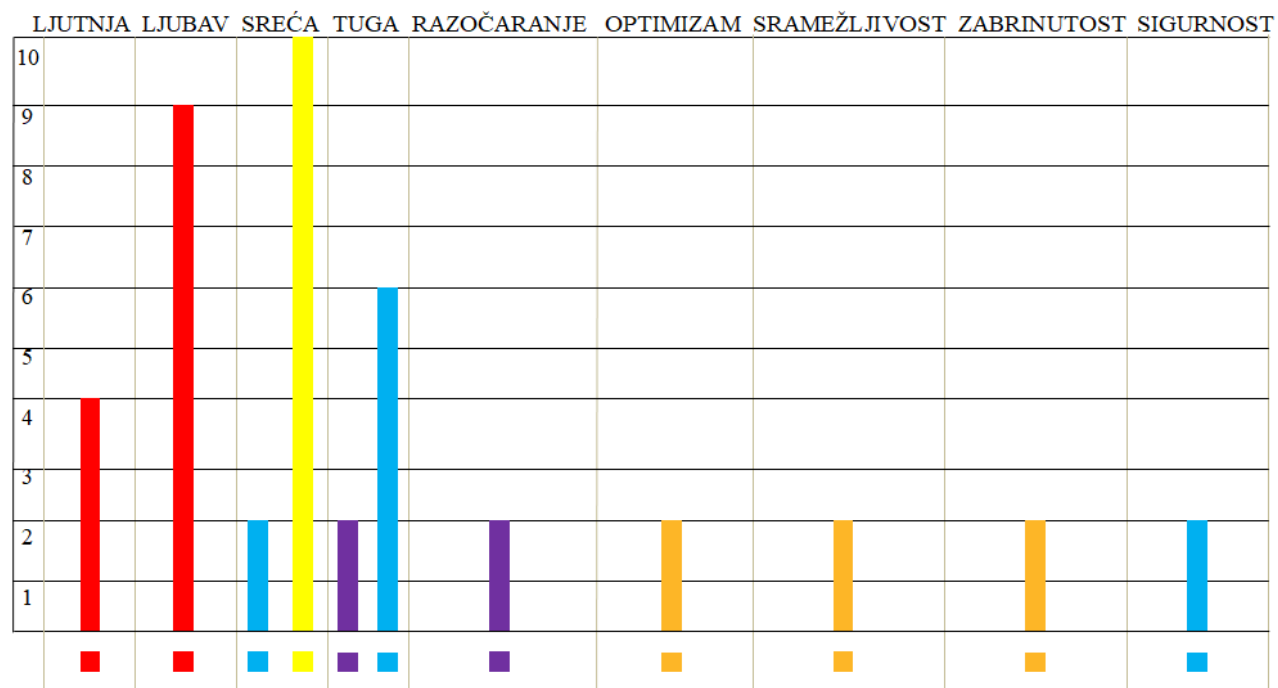
prikazuju šumu i eko sistem. Učenici iskrenije povezuju boje s emocijama kad im se ponudi emocija kojoj trebaju pridodati boju nego kad iz boje moraju povezati emociju. Jasnije se to vidi na primjeru četvrtog i petog pitanja u listiću. U četvrtom pitanju ponuđeno im je šest boja. Njihov zadatak bio je ispod svake boje napisati jednu emociju koju povezuju uz nju. Slijedi prikaz usporedbe emocija i boja za peti (graf 56), šesti (graf 57), i osmi razred (graf 58).

Usporedba emocija i boja / peti razred

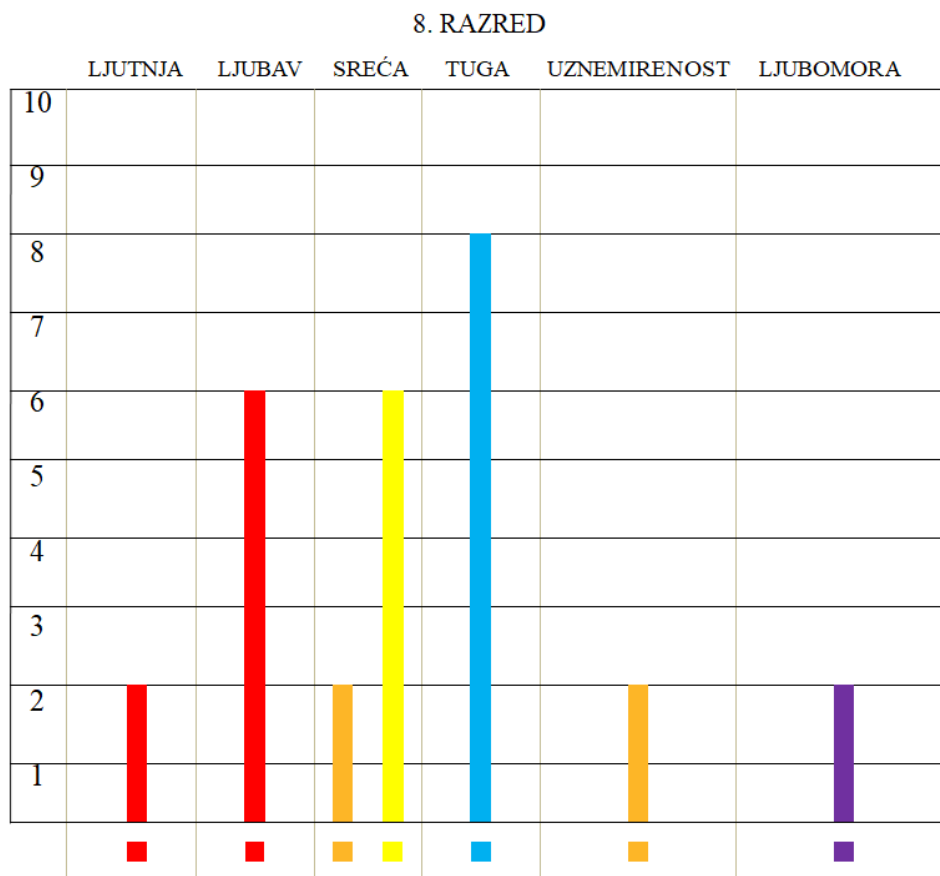

Graf 56

6. RAZRED

Graf 57

Graf 58

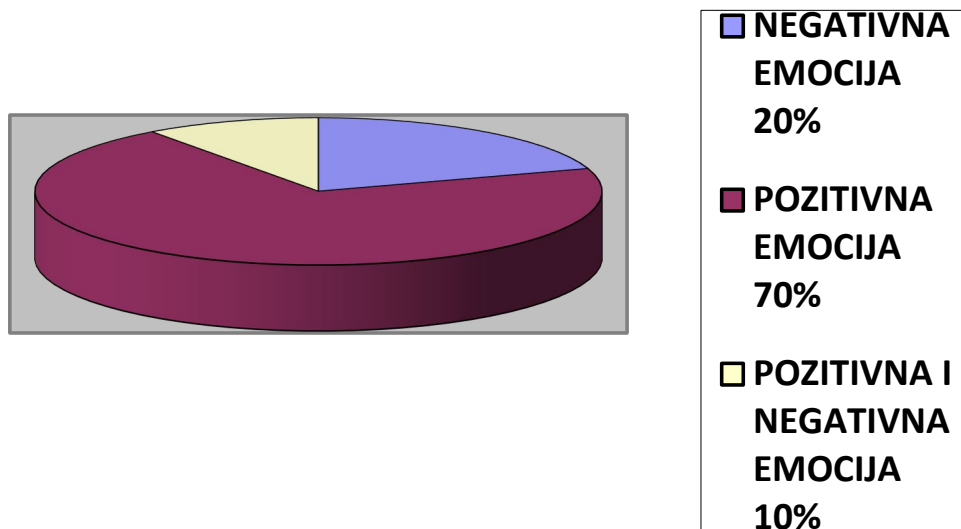
Ljubav ili ljutnju uglavnom su povezali uz crvenu, sreću uz žutu i tugu uz plavu. Za ljubičastu, zelenu i narančastu boju njihovi odgovori su raznovrsniji, ali svejedno se ponavljaju. Sram, ljutnja i ljubomora najčešći su za ljubičastu, a sreća, radost i zabrinutost za narančastu boju. Zelena boja ima najviše različitih poveznica od kojih se ponavljaju sigurnost, opuštenost i tuga, dok su neke od ostalih emocija optimizam, uzbuđenost, suosjećajnost, strah i zadovoljstvo. U petom pitanju ponuđeno je šest emocija (optimizam, razočaranje, samopouzdanje, kreativnost, uznemirenost, zabrinutost). Njihov zadatak bio je pridodati boju tim emocijama. Ovdje se njihovi odgovori ne podudaraju. Svaki učenik odabrao je boju koja samo njemu predstavlja tu ponuđenu emociju. Slijedi prikaz pozitivnih i negativnih emocija u sva tri razreda.

5. RAZRED		
	BROJ UČENIKA	STRUKTURA U %
NEGATIVNA EMOCIJA	1	6,66%
POZITIVNA EMOCIJA	13	86,66%
POZITIVNA I NEGATIVNA EMOCIJA	1	6,66%

6. RAZRED		
	BROJ UČENIKA	STRUKTURA U %
NEGATIVNA EMOCIJA	6	37,5 %
POZITIVNA EMOCIJA	10	62,5 %

8. RAZRED		
	BROJ UČENIKA	STRUKTURA U %
NEGATIVNA EMOCIJA	2	15,38 %
POZITIVNA EMOCIJA	8	61,53 %
POZITIVNA I NEGATIVNA EMOCIJA	3	23,07 %

Prikaz pozitivnih i negativnih emocija u sva tri razreda u %

Prikaz pozitivnih i negativnih emocija u sva tri razreda u %

5.5. Rasprava o rezultatima istraživanja

Kvaliteta učenikovog socijalnog funkcioniranja u školi i roditeljskom domu vidi se kroz individualne razlike između tipičnih emocija učenika i njihovih sposobnosti regulacije emocija te ponašanja. Uz individualna obilježja djece, postupci i ponašanja društvenih čimbenika (osobito roditelja) povezani su sa socio-emocionalnim reagiranjem djece. Obitelj je prvotni kontekst u kojem se razvijaju djetetove emocionalne kompetencije. Djeca čije majke restriktivno reagiraju na iskaze njihovih negativnih emocija postaju sklona fiziološkom stresu u suočavanju s tuđim negativnim emocijama, ali im je zabranjeno da ih to dirne. To utječe na djetetovo društveno funkcioniranje. Na nastavnom satu likovne kulture učenici imaju mogućnost prenošenja emocija

neverbalnim putem. Stoga je od velike važnosti bilo da učenici otvoreno i detaljno opišu što su prikazali jer se na taj način stvorila slika o emocionalnoj inteligenciji učenika. U daljnjoj nastavi, informacije koje su otkrivene u ovom obliku istraživanja mogu biti od pomoći kada se govori o čitanju emocija koje učenici prenose u radove. Iz analize rezultata jasno se vidi razlika u obrađivanju i prihvatanju negativnih emocija (najviše iz primjera gdje su dvije učenice i jedan učenik odabrali sličnu negativnu temu). Učenici petog, šestog i osmog razreda povezuju tople boje s pozitivnim emocijama, a hladne boje s negativnim. Individualne razlike vide se u detaljnijem proučavanju njihovih radova i većoj ponudi emocija. Tip zadatka u kojem je učenicima ponuđena emocija kojoj oni trebaju pridodati boju puno više pomaže u analizi njihovih radova nego kad se sami moraju sjetiti određene emocije. U korist jednostavnijem analiziranju radova također ide njihova otvorenost prema objašnjavanju emocionalnih događaja. Pokazalo se da većina učenika nije voljna prepričati teme radova odnosno detaljnije opisati događaj. Kada svoje emocije moraju predstaviti drugima, emocionalno se zatvaraju. U petom, šestom i osmom razredu bilo je više pozitivnih od negativnih tema. Samo 20% učenika odlučilo se za prikazivanje negativne teme / emocije. Vidi se da učenici više vole stvarati i predstavljati pozitivna iskustva koja kasnije mogu opisati s osmijehom na licu nego negativna koja će u nekim slučajevima izazvati jaču emocionalnu reakciju na nastavnom satu pred drugim učenicima. Povezivanjem boje uz određenu emociju nastojao se stvoriti uvid u emocionalnu sliku učenika kroz nekoliko generacija. Svaki učenik je drugačiji i svaki učenik traži način za savladavanje emocija koji njemu osobno najbolje odgovara. Kada se individualno pristupa svakom učeniku stvara se uvid u način na koji svladavaju emocije te se onima koji imaju problema u izražavanju emocija pristupa bez inzistiranja na verbaliziranju, za što je nastava likovne kulture itekako pogodna.

6. Zaključak

Ako učenik bira specifičnu boju kako bi se opisao, znači da ima određenu emocionalnu poveznicu uz tu boju. Otkrivanje i razumijevanje te poveznice ovisi o volji pojedinca da se otvori pred drugima, prepriča i objasni vlastite emocije. Učenici koji su svoja emocionalna iskustva prikazali, a onda ih verbalizirali, stvorili su jasniji uvid u vlastito emocionalno stanje za vrijeme događaja, ali i u trenutku objašnjavanja. Zaključuje se da učenici imaju različite subjektivne poglede na boje i povezuju ih s emocijama potaknutim individualnim iskustvima. Kako bi se shvatio odabir jednog učenika da sebe prikaže plavom bojom i drugog učenika da sebe prikaže crvenom bojom, moraju se proučiti njihova emocionalna iskustva koja su stvorila asocijacije na te boje. Ovo istraživanje stvorilo je uvid u učeničku potrebu za izražavanjem pozitivnih i negativnih sjećanja te njihovu želju za predstavljanjem emocija. Neprestanim radom u kojem se potiče učenike na otvaranje i objašnjavanje vlastitih emocija (bilo otkrivanjem emocije pomoću asocijacija na boje ili nekom drugom metodom) razvija se njihova emocionalna inteligencija koja im je potrebna za daljnji razvoj, napredak i stvaranje zdravih društvenih veza i odnosa.

7. Popis literature

Chabot D., Chabot M. (2009). *Emocionalna pedagogija*. Zagreb: Educa, d.o.o.

Goleman D. (2010). *Emocionalna inteligencija*. Zagreb: Mozaik knjiga

Reeve J. (2010). *Razumijevanje motivacije i emocija*. Jastrebarsko: Naklada Slap

Salovey P, Sluyter D. J. (1999). *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*. Zagreb: Educa, d.o.o.

Trstenjak A. (1978). *Čovek i boje*. Beograd: Nolit

7.1. Popis izvora iz časopisa

Burić, I. (2008) Uloga emocija u obrazovnom kontekstu – teorija kontrole i vrijednosti. *Suvremena psihologija*, Vol 11 (No. 1): 77-92.

Duh M., Kolar R. (2014) Percepcija temeljnih emocija i boja učenika četvrtog razreda osnovne škole. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, Vol 16 (No. 3): 643-675.

7.2. Popis internetskih izvora

Subašić P. J. (2019) *Psihologija boja: Kako boje utječu na raspoloženje, emocije i ponašanje*. <https://akos.ba/psihologija-boja-kako-boje-uticu-na-raspolozenje-emocije-i-ponasanje/> (posjećeno: 28. ožujka 2020.)

8. Prilozi

8.1. Osmosmjerka s emocijama za učenike

G	D	A	V	N	R	A	V	M	O	S	A	V	J	M	S
A	L	F	A	E	A	G	O	S	Ć	A	R	U	K	R	U
L	A	R	I	P	S	T	R	A	H	L	J	E	L	A	O
I	LJ	U	H	O	L	E	J	K	R	A	Z	B	Ć	S	S
Ž	U	S	T	V	I	P	LJ	E	P	I	Z	L	K	A	J
U	B	T	I	J	Đ	K	Č	E	S	L	A	H	U	M	E
Z	O	R	U	E	B	D	R	N	A	K	D	U	C	O	Ć
B	M	A	G	R	E	S	T	LJ	K	N	O	O	T	P	A
U	O	C	O	E	M	I	U	N	V	H	V	B	L	O	J
Đ	R	I	L	NJ	A	Č	G	U	Z	A	O	P	A	U	N
E	A	J	F	E	H	P	A	E	U	K	LJ	K	Ć	Z	O
N	R	A	J	A	S	U	L	R	E	J	S	U	M	D	S
O	P	T	I	M	I	Z	A	M	LJ	I	T	B	T	A	T
S	I	G	U	R	N	O	S	T	ĐŽ	B	V	K	Z	NJ	M
T	S	U	Z	N	E	M	I	R	E	N	O	S	T	E	A
S	R	A	M	E	Ž	LJ	I	V	O	S	T	U	P	I	K

8.2. Listić s pitanjima za učenike

IME I PREZIME: _____

RAZRED: _____

Listić s pitanjima

EMOCIJE U BOJAMA

Odgovori na pitanja!

1. Navedi tri emocije koje si zaokružio/la u križaljci i tri boje koje si izdvojio/la na slici.

2. Kakvo si raspoloženje imao/la danas prije dolaska u školu? Zašto?

3. Smatraš li da bi tvoj odabir boja i emocija bio drugačiji da si prije dolaska u školu imao/la suprotno raspoloženje? Zašto?

4. Ispod svake boje napiši jednu emociju koju povezuješ uz tu boju.

5. Prikazane riječi ispuni bojom koja ih najbolje predstavlja.

OPTIMIZAM

KREATIVNOST

RAZOČARANJE

UZNEMIRENOST

SAMOPOUZDANJE

ZABRINUTOST

6. Zamisli da promatraš sliku koja je naslikana u tonovima samo jedne boje.
Koji boju vidiš? Što je prikazano na slici? Koji događaj opisuje?

8.3. Pisana priprema 1

Ime i prezime studenta: Tia Dobronić
Škola: Osnovna škola Frana Krste Frankopana
Razredni odjel: 5.razred
Školska godina: 2019./2020.
Dan izvedbe: 5.3.2020.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J Čovjek iznutra i izvana

Iz nastavne cjeline/teme: Boja

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

5. CILJI I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata: Uputiti učenike na primjenu čistih boja i toplo-hladnog kontrasta u prikazivanju emotivnih događaja kako bi se prepoznala važnost i utjecaj boje na svakodnevni život i raspoloženje.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će biti sposoban:

Prepoznati čiste boje

Primijeniti toplo-hladni kontrast u vlastitom radu

Objasniti utjecaj boje na svakodnevni život i emocije

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Sire istraživanje 9 min. 2. Fokusirano istraživanje 5 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideja, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 60 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.
Likovno područje:	Plošno oblikovanje 2/D
Nastavna tema:	Čovjek iznutra i izvana
Ključni pojmovi:	Spektralni krug boja, tople i hladne boje, asocijativna vrijednost boja
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	kontrast
Likovni motiv:	Slikanje prvog događaja koji učenicima dolazi u sjećanje uz potpunu slobodu odabira boja i motiva.
Likovni problem:	Prikazivanje jednog događaja korištenjem toplih i hladnih boja kako bi se prepoznao utjecaj boje na emocije.
Likovno tehnička sredstva:	Papir, tempera, kistovi, paleta

Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	Henri Matisse, <i>Study for Le Bonheur de Vivre</i> , 1905. Roul Dufy, <i>Barke</i> , ulje na platnu, 1907. Paul Gauguin, <i>Žena sa cvijetom</i> , ulje na platnu, 1891.
Oblici rada:	sociološki oblik rada: individualni rad psihološki oblik rada: po zamišljanju
Metode rada:	Metoda razgovora – dijaloška metoda, monološka metoda – metoda usmenog izlaganja, istraživačka igra
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Powerpoint prezentacija, reprodukcije, ploča
Korelacija:	Priroda i društvo: <i>Pojedinac i društvo</i>
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja): 1. (udžbenik koji im je odabran)
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): 1. Nastavni plan i program za osnovnu školu, MZOS, 2006.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti, pritom se *ne* prepričava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i organizira situacije učenja i prikladne predmete, kao i učeničke aktivnosti relevantne za usvajanje znanja i vještina.)

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE 9 min 1.1. Priprema	-studentica se predstavlja učenicima: <i>Dobar dan. Ja sam Tia Dobronić i danas ćemo se baviti vašim emocijama!</i> <u>-nastavljuje uvodnu vježbu:</u> <i>Pred vama se nalazi križaljka. Zadatak je promotriti križaljku i izdvojiti prve tri riječi koje vidite.</i> <i>U drugom dijelu zadatka potrebno je na pozadinu papira s križaljkom zapisati prve tri boje koje vidite na radu.</i> <u>-prikazuje rad Landscape at Callioure od Henri Matissea</u>	<u>-promatraju križaljku</u> <u>-izdvajaju emocije</u> <u>-zapisuju boje</u>	-individualni rad - frontalni rad	-razgovor	- radni listić
1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj	<u>-objašnjava listić s pitanjima: Na ovom listiću postavljeno vam je nekoliko pitanja koja se odnose na</u>	<u>-zapisuju odgovore</u>	- individualni	- razgovor	

(npr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)	vaše odabire iz uvodnog dijela. Dobro promislite i iskreno odgovorite na postavljena pitanja. -usmjerava pažnju na nastavni sadržaj: <i>Može li mi netko reći kojom temom ćemo se baviti na današnjem satu?</i> <i>Tako je, tema ovog sata je boja!</i> -objašnjava ključne pojmove kroz vježbu: <i>Pred vama se nalaze papiri u različitim bojama. Pokušajte ih razvrstati u grupe. Može li mi netko objasniti na koji način je razvrstao ove boje? Tko je razvrstao papire u osnovne i izvedene boje? Što mislite, zašto su ove tri boje osnovne, a ove ostale izvedene?</i> <i>Osnovne boje ne možemo dobiti miješanjem drugih boja. Izvedene boje nastaju miješanjem osnovnih boja. Molim te dođi na ploču i zalijepi boje u ovaj krug. Ima li netko tko je na drugi način razvrstao boje? Molim te dođi na ploču i zalijepi</i>	-odgovaraju na pitanja: <i>Tema je boja.</i> -sudjeluju u vježbi: <i>Boje smo razvrstali u osnovne i izvedene. Osnovne boje su glavne i iz njih dobivamo izvedene boje. Razvrstali smo boje u tople i hladne te u boje i ne boje. Te boje su svjetlije od plave, ljubičaste i zelene pa izgleda kao da su nam bliže.</i>	rad - frontalni rad	- vježba	-kolaž
---	---	--	--------------------------------	-----------------	---------------

	<i>hladne boje u jedan, a tople u drugi stupac. Koja podjela nam je još ostala? Tako je, imamo podjelu na boje i ne boje. Zalijepi ne boje na ploču. Danas ćemo se koncentrirati na odnos između toplih i hladnih boja. Zašto crveni, žutu i narančastu boju svrstavamo među tople boje? Tako je, te boje djeluju kao da nam se približavaju dok nam se hladne boje udaljavaju.</i>				
2. <u>FOKUSIRANO</u> <u>ISTRAŽIVANJE</u> 5 min 2.1..... (povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)	-prikazuje rad Barke od Raoul Dufya: <u>Vidimo li na ovom primjeru tople i hladne boje? Tko će doći pokazati te boje? Ima li na radu više toplih ili hladnih boja? Kada na radu stvaramo odnos između toplih i hladnih boja to nazivamo toplo-hladnim kontrastom.</u>	- prepoznaju toplo-hladni kontrast na primjeru: <u>Vidimo tople i hladne boje. Na radu su jednako raspoređene tople i hladne boje.</u>	-individualni rad - frontalni rad	- razgovor - rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima - istraživanje -usmeno izlaganje	- powerpoint prezentacija - Ilustrativni primjeri

2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija	- <u>prikazuje</u> rad <i>Žena sa cvijetom</i> od Paul Gauguina: <i>Vidite li na ovom primjeru toplo-hladni kontrast? Koje boje su u pitanju?</i>	- <u>uspoređuju</u> radove: <i>Na ovom radu se vidi toplo hladni kontrast. Vidimo plavu i zelenu boju u odnosu sa crvenom i žutom bojom.</i>	- individualni rad -frontalni rad	- rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima - razgovor - usmeno izlaganje	- reprodukcija likovno-umjetničkog djela - powerpoint prezentacija
--	--	--	--	---	---

2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela sata)	-razgovara s učenicima: <u>Koje boje od ovih prikazanih na ploči su vam najdraže? Zašto baš ta boja? Trudite li se okružiti tom bojom-birate li odjeću u toj boji, imate li u sobi zidove ili namještaj te boje? Što mislite zašto to radite?</u> - objašnjava asocijativnu vrijednost boja: <i>Kada se prisjećate nekog sretnog ili tužnog događaja, možete li tom događaju pridodati po vama odgovarajuću boju? Tko mi može opisati taj događaj? Koji boje si dodao/la? Uzmite vaše listiće s pitanjima i okrenite ga na drugu stranu. Ja ću spomenuti jednu boju, a vaš zadatak je napisati minimalno tri stvari koje vas podsjećaju na tu boju. Želi li netko</i>	- sudjeluju u razgovoru: <i>Najdraža mi je plava boja jer me opušta i ugodno se osjećam u plavoj odjeći. Volim provoditi vrijeme u prostorima gdje ima više plave boje i mislim da plava boja ima pozitivan utjecaj na moje raspoloženje.</i> -odgovaraju na pitanja: <i>Možemo dodati boju tužnim i sretnim događajima. Zbog crvene boje prvo pomislim na vatru. Zelena boja asocira me na travu.</i> -zapisuju asocijacije na boje	- individualni rad -frontalni rad	- razgovor	- powerpoint prezentacija
--	--	--	---	-------------------	----------------------------------

				<i>pročitati što je napisao? Vidite svi da vam se odmah stvaraju neke slike u glavi kad spomenem određenu boju. To znači da boje imaju veliku ulogu u našim sjećanjima odnosno da imaju jaku asocijativnu vrijednost.</i> - objašnjava likovni zadatak: <i>Sada bih vas zamolila da zatvore oči. Pokušajte se prisjetiti jednog događaja koji je kod vas izazvao puno emocija. To mogu biti negativne ili pozitivne emocije. Jeste li prizvali taj događaj u sjećanje? Dobro ga zamisle i probajte ga vidjeti u bojama. Možete otvoriti oči.</i> <i>Vaš likovni zadatak je naslikati taj događaj uz potpunu slobodu u odabiru boja i motiva. Rasmislite o načinu na koji prikazujete taj događaj i krenite u slikanje.</i>
			-planiraju izradu likovnog zadatka	

3. <u>PONAVLJANJE</u> 1 min	- postavljaj pitanja: Jeste li shvatili današnji zadatak? <i>Može li mi netko ponoviti o čemu je riječ?</i>	-objašnjava likovni zadatak	- individualni rad	- razgovor	
4. <u>REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u> 60 min.	-prilazi individualno učenicima -pojašnjava nejasnoće -potiče učenike na rad	- izvode likovni zadatak	- Individualni rad	- demonstracija - razgovor - praktičan rad - kombiniranje - građenje	Tempere, kistovi, papir, voda, paleta

5. <u>(npr.) ANALIZA</u> I <u>VREDNOVANJE</u> <u>OSTVARENIH</u> <u>LIKOVNIH</u> <u>RADOVA</u> 10 min	- najavljuje analizu i vrednovanje likovnih radova: <i>Skupite se svi oko radova i dobro ih promotrite.</i>	-organiziraju radove na stolove	- frontalni rad - Individualni rad		
5.1. Priprema					
5.2. Ponavljanje	<i>Tko može ponoviti što smo slikali danas?</i>	- prisjećaju se sata: <i>Slikali smo jedan emotivni događaj iz naših života.</i>	-individualni rad - frontalni rad	- razgovor	
5.1. Analiza i vrednovanje npr. likovnih radova	- postavlja pitanja: <i>Koje boje prevladavaju u vašim radovima? Jesu li to boje ili ne boje? Kako smo rekli da se zove krug boja? Na kojim radovima se vidi kontrast</i>	- analitički promatraju sve radove - uočavaju toplo-hladni kontrast u radovima		- analitičko promatranje - razgovor	

	<i>toplo-hladno? Vidite li više toplih ili hladnih boja?</i> <i>Odvojite radove u dvije grupe-jedna grupa gdje prevladavaju tople i jedna gdje prevladavaju hladne boje. Možete li na ovom radu prepoznati o čemu je riječ?</i> <i>Molim učenika koji je naslikao taj rad da objasni događaj na slici. Što misliš, zašto na tvom radu više prevladavaju tople boje?</i> <i>Možeš li pročitati asocijacije koje si napisao za te boje?</i> <i>Pogledajmo sad jedan rad iz grupe hladnih boja. Možeš li objasniti događaj na slici?</i> <i>(Ponoviti s nekoliko učenika i s onima koji žele prezentirati svoj rad) Usporedite sad npr. ova dva rada. Koji osjećaj dobivate iz prve slike, a koji iz druge? Ima li netko drugačiji osjećaj?</i> <i>Nakon vaših prezentiranja radova možemo zaključiti da svatko od vas ima drugačiji pogled na različite boje te</i>	- objašnjavaju zašto su odabrali određene boje -zaključuju da boja igra važnu ulogu našim životima	-individualni rad - frontalni rad	- vrednovanje
--	--	--	---	----------------------

	veće različite emocije uz određenu boju. Ta činjenica nam objašnjava kakvu ulogu boja ima na naše živote i ako se potrudimo okružiti stvarima koje pozitivno utječu na naše raspoloženje, ugodnije ćemo se osjećati te time poboljšati kvalitetu svakodnevnog života.			
--	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Čiste boje, kontrast toplo-hladno Ključni pojmovi: Spektralni krug boja, tople i hladne boje, asocijativna vrijednost boja. Likovno-umjetničko djelo: Henri Matisse, <i>Study for Le Bonheur de Vigne</i>, 1905. Roul Dufy, <i>Barke</i>, ulje na platnu, 1907. Paul Gauguin, <i>Žena sa cvijetom</i>, ulje na platnu, 1891.
--

8.4. Pisana priprema 2

Ime i prezime studenta: Tia Dobronić
Škola: Osnovna škola Frana Krste Frankopana
Razredni odjel: 6.razred
Školska godina: 2019./2020.
Dan izvedbe: 24.2.2020.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boje

Iz nastavne cjeline teme: Boja

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

5. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata: Uputiti učenike na prepoznavanje lokalne boje i primjenu tonske gradacije u prikazivanju emotivnih događaja kako bi se prepoznala važnost i utjecaj boje na svakodnevni život i raspoloženje.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će biti sposoban:

- prepoznati lokalnu boju
- primijeniti tonsku gradaciju u vlastitom radu
- objasniti utjecaj boje na svakodnevni život i emocije

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Šire istraživanje 9 min. 2. Fokusrano istraživanje 5 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/ učitelj 60 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.
Likovno područje:	Plošno oblikovanje 2/D
Nastavna tema:	Boja-Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boje
Ključni pojmovi:	lokalna boja, harmonija (sklad boja), tonska gradacija.
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	Tonska gradacija
Likovni motiv:	Slikanje prvog događaja koji učenicima dolazi u sjećanje uz potpunu slobodu odabira boja.
Likovni problem:	Prikazivanje jednog događaja primjenom tonske gradacije kako bi se prepoznao utjecaj boje na emocije.
Likovno tehnička sredstva:	Papir, tempera, kistovi, palete
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	Henri Matisse, <i>Study for Le Bonheur de Vivre</i> , 1905. Juraj Dobrović, <i>Polje 2 no.8</i> , svilotisak, 1969.
Oblici rada:	sociološki oblik rada individualni rad psihološki oblik rada po zamišljanju

Metode rada:	Metoda razgovora – dijaloška metoda, monološka metoda – metoda usmenog izlaganja, istraživačka igra
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Powerpoint prezentacija, reprodukcije, ploča
Korelacija:	Priroda: Živa bića i stanište i životni uvjeti Gljučni pojmovi: jedinka, stanište, životni uvjeti, hranidbeni odnosi, biološka raznolikost. Obrazovna postignuća: razlikovati osnovne pojmove u ustrojstvu živoga svijeta u prirodi (jedinka, populacija, stanište); obrazložiti pojmove životna zajednica i ekološki sustav; obrazložiti protjecanje tvari i energije; navesti primjere prilagodba organizama životnim uvjetima staništa; obrazložiti povezanost proizvođača, potrošača i razlagača; istražiti životne uvjete na odabranoj postaji (izmjeriti: temperaturu zraka, tla, vode, procijeniti količinu svjetlosti); povezati utjecaj životnih uvjeta na opstanak i rasprostranjenost živih bića; obrazložiti pojam biološka raznolikost.
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja): 1. (udžbenik koji im je odabran)
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): 1. Nastavni plan i program za osnovnu školu, MZOS, 2006.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se ne preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i organizira situacije učenja prikladne predmetu, kao i učeničke aktivnosti relevantne za usvajanje znanja i vještina.)

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE 9 min 1.1. Priprema	-<u>studentica se predstavlja učenicima: Dobar dan. Ja sam Tia Dobronić i danas ćemo se baviti vašim emocijama!</u> -<u>najavljuje uvodnu vježbu: Pred vama se nalazi križaljka. Zadatak je promotriti križaljku i izdvojiti prve tri riječi koje vidite.</u> <i>U drugom dijelu zadatka potrebno je na pozadini papira s križaljkom zapisati prve tri boje koje vidite na radu.</i> -<u>prikazuje rad Landscape at Callioure od Henri Matissea</u>	<u>-promatraju križaljku</u> <u>-izdvajaju emocije</u> <u>-zapisuju boje</u>	-individualni rad -frontalni rad	-razgovor	-radni listić

1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (upr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)	-objašnjava listić s pitanjima: <i>Na ovom listiću postavljeno vam je nekoliko pitanja koja se odnose na vaše odabire iz vježbe sa slikom i vježbe s križaljkom. Dobro promislite i iskreno odgovorite na postavljena pitanja.</i> -usmjerava pažnju na nastavni sadržaj: <i>Može li mi netko reći kojom temom ćemo se baviti na današnjem satu? Tako je, tema ovog sata su boje i emocije!</i> -objašnjava ključne pojmove kroz vježbu: <i>Uzmite komad papira i odaberite jednu boju iz seta tempera. Na papiru naslikajte dva kruga jedan do drugog ili jedan ispod drugog ovisno o položaju papira. Sad uzmite vaše palete i dodajte istu boju u dvije kućice. U jednu kućicu dodajte malo crne boje, a u drugu malo bijele boje. Opet trebate naslikati krugove ispod ili pored postojećih. Dodajte još crne/bijele boje pa ponovite krugove. Još jednom napravite isto pa pogledajte što ste naslikali. Može li mi netko reći što vidi na radu? Što se događa s npr. plavom bojom kada u nju dodajemo crnu/bijelu boju? Je li to još uvijek npr. plava boja? Boja iz koje ste počeli slikati krugove bez crne i bijele boje zove se lokalna</i>	-zapisuju odgovore -odgovaraju na pitanja: <i>Tema je boja i emocije.</i> -sudjeluju u vježbi: <i>Na radu sam u plavu boju postepeno dodavao crnu i bijelu boju. Time sam potamnio i posvijetlio plavu boju. To je još uvijek plava boja, ali u drugim tonovima.</i>	- individualni rad - frontalni rad	- razgovor - vježba - kolaž
--	---	--	--	--

	boja. Dodavanjem crne i bijele boje stvorili smo tonove lokalne boje i dobili tonsku gradaciju.				
--	---	--	--	--	--

2. FOKUSIRANO ISTRAŽIVANJE 5 min 2.1..... (povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)	-prikazuje rad Polje 2 no.8 od Juraja Dobrovića: Vidimo li na ovom primjeru tonsku gradaciju?	- prepoznaju tonsku gradaciju na primjerima	-individualni rad - frontalni rad	- razgovor - rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima - istraživanje -usmeno izlaganje	- powerpoint prezentacija - Ilustrativni primjeri
---	---	---	---	---	---

2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija	-prikazuje rad <i>Polje 2 no.8</i> od Juraia Dobrovića: <i>Može li netko doći pred ploču i objasniti?</i>	-usporođuju radove: <i>Vidimo tonsku gradaciju plave boje. Svjetliji kvadrati iz sredine postaju tamniji pa opet idu na svjetlije.</i>	- individualni rad -frontalni rad	- rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima - razgovor - usmeno izlaganje	- reprodukcija likovno-umjetničkog djela - powerpoint prezentacija
--	---	--	---	--	--

2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvođenog dijela sata)	-razgovara s učenicima: <u>Pogledajte sad u boje koje ste odabrali za vašu tonsku gradaciju. Koja je vaša najdraža boja? Zašto baš ta boja? Trudite li se okružiti tom bojom-birate li odjeću u toj boji, imate li u sobi zidove ili namještaj te boje? Što mislite zašto to radite?</u> - upućuje na asocijativnu vrijednost boja: Kada se prisjećate nekog sretnog ili tužnog događaja, možete li tom događaju pridodati po vama odgovarajuću boju? Tko mi može opisati taj događaj? Koje boje si dodao/la? Uzmite vaše listiće s pitanjima i okrenite ga na drugu stranu. Ja ću spomenuti jednu boju, a vaš zadatak je napisati minimalno tri stvari koje vas podsjećaju na tu boju. Želi li netko pročitati što je napisao? Vidite svi da vam se odmah stvaraju neke slike u glavi kad spomenem određenu boju. - objašnjava likovni zadatak: Sada bih vas zamolila da zatvore oči.	-sudjeluju u razgovoru: <u>Najdraža mi je plava boja jer me opušta i ugodno se osjećam u plavoj odjeći. Volim provoditi vrijeme u prostorima gdje ima više plave boje i mislim da plava boja ima pozitivan utjecaj na moje raspoloženje.</u>	- razgovor	- individualni rad -frontalni rad	-odgovaraju na pitanja: <u>Možemo dodati boju tužnim i sretnim događajima. Zbog crvene boje prvo pomislim na vatru. Zelena boja asocira me na travu.</u>	- powerpoint prezentacija
--	--	--	-------------------	---	--	----------------------------------

	<i>Pokušajte se prisjetiti jednog događaja koji je kod vas izazvao puno emocija. To mogu biti negativne ili pozitivne emocije. Jeste li prizvali taj događaj u sjećanje? Dobro ga zamisle i probajte ga vidjeti u bojama. Možete otvoriti oči.</i> <i>Vaš likovni zadatak je naslikati taj događaj. Možete koristiti sve boje, ali od njih trebate izvesti tonsku gradaciju. Rasmislite o načinu na koji prikazujete taj događaj i krenite u slikanje.</i>	<u>-zapisuju asocijacije na boje</u> <u>-planiraju izradu likovnog zadatka</u>			
3. PONAVLJANJE 1 min	<u>- postavlja pitanja: Jeste li shvatili današnji zadatak? Može li mi netko ponoviti o čemu je riječ?</u>	<u>-objašnjava likovni zadatak</u>	- individualni rad - razgovor		

4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA 60 min.	-prilazi individualno učenicima -pojašnjava nejasnoće -potiče učenike na rad	- izvode likovni zadatak	- Individualni rad	- demonstracija - razgovor - praktičan rad - kombiniranje - građenje	Tempere, kistovi, papir, voda, paleta
5. (opr.) ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH RADOVA 10 min 5.1. Priprema	- najavljuje analizu i vrednovanje likovnih radova: Skupite se svi oko radova i dobro ih promotrite.	-organiziraju radove na stolove	- frontalni rad - Individualni rad		
5.2. Ponavljanje	<i>Tko može ponoviti što smo slikali danas?</i>	- prisjećaju se sata: <i>Slikali smo jedan emotivni događaj iz naših života.</i>	-individualni rad - frontalni rad	- razgovor	

5.1. Analiza i vrednovanje npr. likovnih radova	- postavlja pitanja: <i>Koje boje prevladavaju u vašim radovima? Koje radove možete istaknuti kao primjere dobro izvedene tonske gradacije? Tko mi može ponoviti što je to lokalna boja? Možete li na ovom radu prepoznati o čemu je riječ? Molim učenika koji je naslikao taj rad da objasni događaj na slici. Što misliš, zašto na tvom radu više prevladava crvena boja? Možeš li pročitati asocijacije koje si napisao za tu boju? Pogledajmo sad drugi rad. Možeš li objasniti događaj na slici? (Ponoviti s nekoliko učenika i s onima koji žele prezentirati svoj rad)</i> <i>Usporedite sad npr. ova dva rada. Koji osjećaj dobivate iz prve slike, a koji iz druge? Ima li netko drugačiji osjećaj?</i> <i>Nakon prezentiranja vaših radova možemo zaključiti da svatko od vas ima drugačiji pogled na različite boje te veže različite emocije uz određenu boju. Ta činjenica nam objašnjava kakvu ulogu boja ima na naše živote i ako se potrudimo okružiti stvarima koje pozitivno utječu na naše raspoloženje, ugodnije ćemo se osjećati te time poboljšati kvalitetu svakodnevnog života.</i>	- analitički promatraju sve radove - uočavaju tonsku gradaciju i lokalnu boju u radovima - objašnjavaju zašto su odabrali određene boje -zaključuju da boja igra važnu ulogu našim životima	-individualni rad - frontalni rad	- analitičko promatranje - razgovor - vrednovanje	
--	---	---	---	--	--

IV. PLAN PLOČE

Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boje

Ključni pojmovi: lokalna boja, harmonija (sklad boja), tonska gradacija.

Likovno-umjetničko djelo:

Henri Matisse, *Study for Le Bonheur de Vivre*, 1905.

Juraj Dobrović, *Polje 2 no.8*, svilotisak, 1969.

8.5. Pisana priprema 3

Ime i prezime studenta: Tia Dobronić
Škola: Osnovna škola Frana Krste Frankopana
Razredni odjel: 8.razred
Školska godina: 2019./2020.
Dan izvedbe: 27.2.2020.

Priprema za nastavni sat:

Naziv NT/J Izražajnost boje

Iz nastavne cjeline teme: Boja

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

6. CILJ I ISHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata: Uputiti učenike na asocijativnu vrijednost boja te uočavanje njihove izražajnosti u prikazivanju emotivnih događaja kako bi se prepoznala važnost i utjecaj boja na svakodnevni život i raspoloženje.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine u vrijednosti i stavovi)

Učenik će biti sposoban:

Prepoznati asocijativnu vrijednost boje i uočiti njezinu izražajnost.

Izraziti simbole boje u vlastitom radu

Objasniti utjecaj boje na svakodnevni život i emocije

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	1. Šire istraživanje 9 min. 2. Fokusirano istraživanje 5 min. 3. Ponavljanje 1 min. 4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 60 min. 5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.
Likovno područje:	Plošno oblikovanje 2/D
Nastavna tema:	Izražajnost boje
Ključni pojmovi:	izražajnost boja, asocijativnost boja, simbolika.
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	Gradacija boje
Likovni motiv:	Slikanje prvog događaja koji učenicima dolazi u sjećanje uz potpunu slobodu odabira boja i motiva.
Likovni problem:	Prikazivanje jednog događaja isticanjem određenih boja kako bi se prepoznao utjecaj boje na emocije.
Likovno tehnička sredstva:	Papir, tempera, kistovi, palete
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	Henri Matisse, <i>Study for Le Bonheur de Vivre</i> , 1905. Paul Gauguin, <i>Odakle dolazimo? Tko smo? Kuda idemo?</i> , ulje na platnu, 1897.
Oblici rada:	sociološki oblik rada individualni rad

	psihološki oblik rada po zamišljanju
Metode rada:	Metoda razgovora – dijaloška metoda, monološka metoda – metoda usmenog izlaganja, istraživačka igra
Mediji (<i>nastavna sredstva i pomagala</i>):	Powerpoint prezentacija, reprodukcije, ploča
Korelacija:	Biologija: Osjetilo vida <i>Ključni pojmovi:</i> oko, osjet vida. <i>Obrazovna postignuća:</i> imenovati dijelove oka; opisati nastanak slike u oku i mozgu; navesti svojstva oka i nedostatke vida: kratkovidnost, dalekovidnost, upala očne sluznice, siva mrena, daltonizam, slabovidnost, sljepoća.
Literatura:	a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>): 2. (udžbenik koji im je odabran)
	b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>): 1. Nastavni plan i program za osnovnu školu, MZOS, 2006.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ») (Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i organizira situacije učenja prikladne predmetu, kao i učeničke aktivnosti relevantne za usvajanje znanja i vještina.)

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
1. <u>ŠIRE ISTRAŽIVANJE</u> 9 min	-studentica se predstavlja učenicima: <i>Dobar dan. Ja sam Tia Dobronić i danas ćemo se baviti vašim emocijama!</i>				
1.1. Priprema	- <u>najavljuje</u> uvodnu vježbu: <i>Pred vama se nalazi križaljka. Zadatak je promotriti križaljku i izdvojiti prve tri riječi koje vidite.</i> <i>U drugom dijelu zadatka potrebno je na pozadinu papira s križaljkom zapisati prve tri boje koje vidite na radu.</i>	- <u>promatraju</u> križaljku - <u>izdvajaju</u> emocije	-individualni rad - frontalni rad	-razgovor	- radni listić
	- <u>prikazuje</u> rad <i>Landscape at Callioure</i> od Henri Matissea	- <u>zapisuju</u> boje			

1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (upr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)	<u>-objašnjava</u> listić s pitanjima: <i>Na ovom listiću postavljeno vam je nekoliko pitanja koja se odnose na vaše odabire iz vježbe sa slikom i vježbe s križaljkom. Dobro promislite i iskreno odgovorite na postavljena pitanja.</i> <u>-usmjerava</u> pažnju na nastavni sadržaj: <i>Može li mi netko reći kojom temom ćemo se baviti na današnjem satu? Tako je, tema ovog sata su boje i emocije!</i> <u>-objašnjava</u> ključne pojmove kroz vježbu: <i>Uzmite komad papira i odaberite jednu boju iz seta tempera. Na papiru naslikajte jedan oblik ili mrlju u toj boji. Sad stvorite sivu boju i dodajte je u boju koju ste odabrali pa ponovite oblik/mrlju do postojee na papiru. Može li mi netko reći što vidi na radu? Što se događa s npr. plavom bojom kada u nju dodajemo sivu boju? Dodavanjem sive boje smanjila se izražajnost plave boje. Ako u plavu boju dodamo sivu ona više neće biti toliko naglašena kao plava boja bez sive.</i>	<u>-zapisuju</u> odgovore <u>-odgovaraju</u> na pitanja: <i>Tema je boja i emocije.</i> <u>-sudjeluju</u> u vježbi: <i>Na radu sam u plavu boju dodao sivu tako da prva plava izgleda čišće od druge plave boje.</i>	- individualni rad - frontalni rad	- razgovor - vježba - kolaž	
--	--	---	--	--	--

2. FOKUSIRANO Istraživanje <u>5 min</u> 2.1..... (povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)	-prikazuje rad <i>Odakle dolazimo? Tko smo? Kuda idemo?</i> od Paul Gauguina: <i>Možete li na ovom primjeru objasniti izražajnost boje?</i>	- uočavaju primjere za izražajnost boje: <i>Izražajnost boje se vidi na ženskim likovima.</i>	-individualni rad - frontalni rad	- razgovor - rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima - istraživanje -usmeno izlaganje	- powerpoint prezentacija - Ilustrativni primjeri
---	---	---	---	---	---

2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija	<u>-prikazuje rad Odakle dolazimo? Tko smo? Kuda idemo?</u> od Paul Gauguina: <i>Tko želi istaknuti detalje na slici gdje se vidi dodavanje sive u čistu boju? Na što vas podsjeća ovaj rad? Možete li ga povezati s nekim događajima iz svakodnevnog života? Vidite li svi isto u ovome radu ili nekoga podsjeća na nešto drugo? Što?</i>	<u>- prepoznaju sličnosti između svojih vježbi i slike: Jedna žena je naslikana žutom, čistom bojom, a u drugima se vidi dodavanje sive boje.</u>	- individualni rad -frontalni rad	- rad s ilustrativnim materijalima/vizualnim izvorima - razgovor - usmeno izlaganje	- reprodukcija likovno-umjetničkog djela - powerpoint prezentacija
--	---	--	---	--	--

2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela sata)	-razgovara s učenicima: <i>Pogledajte sad u boje koje ste odabrali za uvodnu vježbu. Koja je vaša najdraža boja? Zašto baš ta boja? Trudite li se okružiti tom bojom-birate li odjeću u toj boji, imate li u sobi zidove ili namještaj te boje? Što mislite zašto to radite?</i> - objašnjava asocijativnu vrijednost boja: <i>Kada se prisjećate nekog srenog ili tužnog događaja, možete li tom događaju pridodati po vama odgovarajuću boju? Tko mi može opisati taj događaj? Koje boje si dodao/la? Uzmite vaše listiće s pitanjima i okrenite ga na drugu stranu. Ja ću spomenuti jednu boju, a vaš zadatak je napisati minimalno tri stvari na koje vas ta boja podsjeća. Želi li netko pročitati što je napisao? Vidite svi da vam se odmah stvaraju neke slike u glavi kad spomenem određenu boju. To znači da boje imaju veliku ulogu u našim sjećanjima odnosno da imaju jaku asocijativnu vrijednost. Time utječu na naše emocije.</i>	-sudjeluju u razgovoru: <i>Najdraža mi je plava boja jer me opušta i ugodno se osjećam u plavoj odjeći. Volim provoditi vrijeme u prostorima gdje ima više plave boje i mislim da plava boja ima pozitivan utjecaj na moje raspoloženje.</i> -odgovaraju na pitanja: <i>Možemo dodati boju tužnim i sretnim događajima. Zbog crvene boje prvo pomislim na vatru. Zelena boja asocira me na travu.</i>	- razgovor	- powerpoint prezentacija
---	--	---	-------------------	----------------------------------

	- objašnjava likovni zadatak: Sada bih vas zamolila da zatvore oči. Pokušajte se prisjetiti jednog događaja koji je kod vas izazvao puno emocija. To mogu biti negativne ili pozitivne emocije. Jeste li prizvali taj događaj u sjećanje? Dobro ga zamislite i probajte ga vidjeti u bojama. Možete otvoriti oči. Vaš likovni zadatak je naslikati taj događaj uz potpunu slobodu u odabiru boja i motiva. Kako bi istaknuli određene boje u ostale morate dodati sivu. Time će boje koje želite istaknuti biti izraženije od drugih. Rasmišlite o načinu na koji prikazujete taj događaj i krenite u slikanje.	<u>-zapisuju</u> asocijacije na boje <u>-planiraju</u> izradu likovnog zadatka			
3. PONAVLJANJE 1 min	- postavlja pitanja: Može li mi netko ponoviti o čemu je riječ u današnjem zadatku?	<u>-objašnjava</u> likovni zadatak	- individualni rad - razgovor		

4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA 60 min.	<u>-prilazi individualno učenicima</u> <u>-pojašnjava nejasnoće</u> <u>-potiče učenike na rad</u>	<u>-izvode likovni zadatak</u>	- demonstracija - razgovor - praktičan rad - kombiniranje - građenje - Individualni rad	Tempere, kistovi, papir, voda, paleta	
5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH RADOVA 10 min 5.1. Priprema	<u>- najavljuje analizu i vrednovanje likovnih radova: Skupite se svi oko radova i dobro ih promotrite.</u>	<u>-organiziraju radove na stolove</u>	- frontalni rad - Individualni rad		

5.2. Ponavljanje	Tko može ponoviti što smo slikali danas?	- prisjećaju se sata: <i>Slikali smo jedan emotivni događaj iz naših života.</i>	- individualni rad - frontalni rad	- razgovor	
5.1. Analiza i vrednovanje npr. likovnih radova	- postavlja pitanja: <i>Koje radove bi istaknuli kao najbolje primjere izvađenih boja? Možete li na ovom radu prepoznati o čemu je riječ? Molim učenika koji je naslikao taj rad da objasni događaj na slici. Što misliš, zašto na ovom radu više prevladava plava boja? Možeš li pročitati asocijacije koje si napisao za tu boju? Pogledajmo sad drugi rad. Možeš li objasniti događaj na slici? (Ponoviti s nekoliko učenika i s onima koji žele prezentirati svoj rad) Usporedite sad npr. ova dva rada. Koji osjećaj dobivate iz prve slike, a koji iz druge? Ina li netko drugačiji osjećaj?</i> Nakon vaših prezentiranja radova možemo zaključiti da svatko od vas ima drugačiji pogled na različite boje te veže različite emocije uz određenu	- analitički promatraju sve radove - uočavaju toplo-hladni kontrast u radovima - objašnjavaju zašto su odabrali određene boje - zaključuju da boja igra važnu ulogu našim životima	- individualni rad - frontalni rad	- analitičko promatranje - razgovor - vrednovanje	

	<i>boju. Ta činjenica nam objašnjava kakvu ulogu boja ima na naše živote i ako se potrudimo otkriti stvarima koje pozitivno utječu na naše raspoloženje, ugodnije ćemo se osjećati te time poboljšati kvalitetu svakodnevnog života.</i>			
--	---	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Izražajnost boje Ključni pojmovi: izražajnost boja, asocijativnost boja, simbolika. Likovno-umjetničko djelo: Henri Matisse, <i>Study for Le Bonheur de Vivre</i>, 1905. Paul Gauguin, <i>Odačle dolazimo? Tko smo? Kuda idemo?</i>, ulje na platnu, 1897.

8.6. Radovi učenika petoga razreda

8.7. Radovi učenika šestoga razreda

8.8. Radovi učenika osmoga razreda

